



Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra sociální práce

Bakalářská práce

Náhradní rodinná péče pohledem homosexuálů

Vypracovala: Pavlína Vodrážková
Vedoucí práce: PhDr. Martina Hrušková, Ph.D.

České Budějovice 2015

Abstrakt

Bakalářská práce pojednává o tom, jaký pohled mají homosexuálové na problematiku náhradní rodinné péče, a to nejen z hlediska své sexuální orientace. V teoretické části bakalářské práce je věnován prostor různým aspektům homosexuality, problematice náhradní rodinné péče a výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami. Pro výzkumnou část bakalářské práce byl zvolen kvalitativní výzkum, konkrétně fenomenologické zkoumání. Sběr dat byl realizován prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Výzkumný soubor tvořilo osm komunikačních partnerů. Tito komunikační partneři byli bezdětní gayové ve věkovém rozmezí 20 až 35 let, kteří byli vybíráni na základě techniky sněhové koule.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaký postoj zaujímají muži – homosexuálové k náhradní rodinné péči z hlediska své sexuální orientace a následně jakým způsobem vnímají celkový systém náhradní rodinné péče v České republice. K naplnění těchto cílů byly vytvořeny dvě výzkumné otázky. První výzkumná otázka zní, zda muži s homosexuální orientací shledávají na systému náhradní rodinné péče v České republice nějaká negativa. Druhá výzkumná otázka hledá odpověď na to, zda muži s homosexuální orientací touží po tom stát se rodičem.

Výsledky výzkumu vyjadřují, že názory gayů na výchovu dítěte jsou velmi různorodé. Většina komunikačních partnerů se spíše přiklání k tomu stát se rodičem. Některé osoby však neví, zda by chtěly pečovat o dítě nebo by již dítě vychovávat nechtěly. Mezi nejčastěji zmiňované osobní překážky, které brání komunikačním partnerům v péči o dítě, patří zejména nedostatek času a nedostatek finančních prostředků, rovněž také skutečnost, že nemají partnera, věk a mnohé další. Co se týká systému náhradní rodinné péče v České republice, komunikační partneři shledávají největší nedostatek v tom, že si homosexuálové nemohou osvojit dítě, ale problém však také spatřují ve výběru heterosexuálních náhradních rodičů, v definování opravdového zájmu biologických rodičů o dítě a v možnosti odebrání dítěte z pěstounské péče.

Klíčová slova:

homosexualita – registrované partnerství – náhradní rodinná péče – osvojení

Abstract

The bachelor thesis covers the topic of homosexual's views on Surrogate family care, not only from the viewpoint of the sexual orientation. The theoretical part of the thesis covers the topics of various aspects of homosexuality, Surrogate family care and the raising of children by homosexuals. The qualitative research method, specifically phenomenological examination, has been selected for the research part of the thesis. Data collection has been realised using semi-structured interviews. The research sample has consisted of eight communication partners. These communication partners were childless homosexual males, aged 20 – 35 years old. They were selected using the Snowball sampling technique.

The aim of the thesis is to discover what are homosexual male's stances towards Surrogate family care in context with their sexual orientation and subsequently how do they perceive the Czech system of Surrogate family care. To achieve these goals two research questions were created. The first research question asks whether homosexual males consider the Czech Surrogate family care system negative in any way. The second research question then seeks the answer to the question whether homosexual men desire to be parents.

The results of the research show that the opinions of male homosexuals towards raising children are very diverse. Most of the communication partners are more inclined to become parents. Some however don't know whether they would like to raise a child or not. The most frequently mentioned obstacles which prevent the communication partners to raise children include the lack of time, the lack of money, the fact that they don't have a partner, age and a lot of other factors. In regards to the Czech Surrogate family care system, the communication partners consider its greatest shortage the fact that homosexuals cannot adopt a child. They also see problems in the heterosexual adoptive parents selection process, in the way how the true interests of biological parents are defined and in the possibility of taking children from foster care.

Key words:

Homosexuality – civil union – surrogate family care – adoption

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 4. 5. 2015

.....

Pavλίna Vodrážková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce, PhDr. Martině Hruškové, Ph.D., za její trpělivost a ochotu pomoci. Rovněž bych také chtěla poděkovat svým komunikačním partnerům za jejich vstřícnost a spolupráci.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1.1 Širší kontexty pojmu homosexualita	11
1.1.1 Vývoj homosexuální identity.....	13
1.1.2 Dějiny homosexuality	14
1.1.3 Homosexualita v současné společnosti.....	17
1.1.4 Současný partnerský život homosexuálů v České republice i v zahraničí	20
1.2 Problematika náhradní rodinné péče	23
1.2.1 Formy náhradní rodinné péče	25
1.2.2 Náhradní rodinná péče z pohledu sociální práce	28
1.3 Náhradní rodinná péče osobami s homosexuální orientací	31
2 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	35
3 METODIKA VÝZKUMU	36
4 VÝSLEDKY	38
5 DISKUZE	51
6 ZÁVĚR	57
7 SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ.....	60
8 SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Homosexualita je v současné době velmi rozebírané téma, a to nejen v České republice, nýbrž i v zahraničí. Homosexualita je běžnou součástí života lidské společnosti. Ne vždy ji však společnost tolerovala. Homosexualita byla v jednotlivých etapách naší historie vnímána různým způsobem. Homosexuálové často neměli na výběr a svou homosexuální orientaci museli zatajovat před okolním světem. Jejich emancipační úsilí však přineslo řadu úspěchů a jejich postavení ve společnosti se významně zlepšilo. V řadě zemí se stalo přiznání práva na uzavření registrovaného partnerství prvním krokem ke zrovnoprávnění homosexuálního partnerství s partnerstvím heterosexuálním.

K úplnému zrovnoprávnění je však třeba poskytnout homosexuálům možnost realizovat práva, která mají osoby s heterosexuální orientací. K takovým právům patří možnost uzavřít manželství a možnost vzít si dítě do náhradní rodinné péče bez jakýchkoli omezení daných sexuální orientací. V současné době se v České republice mohou stát homosexuálně orientovaní jedinci pěstounem, poručníkem, opatrovníkem a osobou, jíž je svěřeno dítě do péče. Dítě může být umístěno do těchto forem náhradní rodinné péče pouze jednomu z partnerů. Dítě tedy nemůže být v jejich společné péči. Současná právní legislativa nepovoluje homosexuálům osvojení dítěte, a to jak jednotlivci, tak i registrovanému páru. V tomto ohledu však existuje jistá naděje na zlepšení. Na podzim minulého roku byl totiž podán návrh na změnu zákona o registrovaném partnerství, který by osobám s homosexuální orientací umožnil osvojení dítěte jejich partnera.

Rozhodnutí, zda přiznat homosexuálům právo osvojit si dítě, není pro společnost jistě jednoduché, obzvláště ne pro starší ročníky vychovávané v bývalém politickém režimu. Je však třeba říci, že bylo realizováno mnoho výzkumů, které nepotvrdily, že by sexuální orientace měla negativní dopad na psychický vývoj dítěte. Homosexuálové by si jistě zasloužili získat možnost ukázat společnosti, jakými by byli rodiči. Ostatně v zahraničí se osvojení osobami s homosexuální orientací osvědčilo a nebyly shledány

žádné výrazné rozdíly mezi výchovou homosexuálními a heterosexuálními rodiči.

Zájem homosexuálů o umožnění osvojení dítěte osobami s homosexuální orientací je viditelný prostřednictvím jejich snah o medializaci této problematiky, pomocí níž se snaží poskytnout společnosti jejich vlastní pohled na věc. Právě proto jsem si pro bakalářskou práci zvolila toto téma. Zajímalo mě, jaký postoj zauímají homosexuálové k náhradní rodinné péči z hlediska své sexuální orientace a jakým způsobem vnímají celkový systém náhradní rodinné péče v České republice. Prostřednictvím rozhovorů s osmi komunikačními partnery je možno pohlédnout na tuto problematiku z jiné perspektivy. Společnost možná pochopí, že osoby s homosexuální orientací jsou lidé stejní jako heterosexuálové, a měli by mít stejná práva.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Širší kontexty pojmu homosexualita

Homosexualita představuje menšinovou emocionální a sexuální orientaci na jedince stejného pohlaví, která se projevuje mnoha způsoby (3). Někdo může toužit po sdílení společné domácnosti a po partnerském životě s osobou stejného pohlaví, jiný chce pouze uspokojit své sexuální potřeby. Někomu postačí jen pouhé představy a někdo si svou sexuální orientaci nedokáže a nechce připustit, čímž v podstatě popírá svou identitu (52). Proces přijetí homosexuální orientace je označován jako tzv. coming out, které se vyskytuje ve dvou podobách. První podoba je nazývána jako vnitřní coming out, kdy jedinec sám sobě přizná svou příslušnost k homosexuální menšině, a druhá podoba je označována jako vnější coming out, kdy dá jedinec tuto skutečnost najevo svému okolí (3).

Od poloviny 20. století společnost propaguje zachování lidské důstojnosti, svobody a rovnosti. Dodržování těchto hodnot právně zajišťuje Listina základních práv a svobod. Pro to, abychom si byli všichni rovni, je důležité, aby se lidé s jakoukoli odlišností, tedy i s homosexuální orientací, dokázali začlenit do běžného života ve společnosti a aby nemuseli svou sexuální orientaci tajit před okolím. Listina základních práv Evropské unie hovoří o tom, že nikdo nesmí být z jakéhokoli důvodu, tedy i z důvodu sexuální orientace, diskriminován (54). *„Základní kodex sexuálních a reprodukčních práv – označovaný též jako Charta sexuálních a reprodukčních práv – přinesl z pohledu sledované problematiky osobnostních práv zejména jasné vymezení práva na respektování tělesné integrity člověka, stejně tak právo na svobodnou volbu partnera či partnerky a rovněž tak svobodné a dobrovolné rozhodnutí o sexuálních vztazích mezi partnery“* (54, s. 124).

S pojmem homosexualita souvisí i celá řada jiných obdobných pojmů, ke kterým patří zejména pojem bisexualita, transsexualita, transgender a intersexualita. Bisexualita

představuje emocionální a sexuální orientaci na obě pohlaví (3). „*Existuje celá řada lidí, kteří se za bisexuální považují, na druhé straně se můžeme setkat i s názorem, že je to nepřiznaná homosexualita nebo že se týká lidí, kteří neví, co chtějí, a jsou promiskuitní*“ (52, s. 4). U intersexuálních lidí se vyskytují biologické znaky obou pohlaví. Transsexualita zase vyjadřuje nesoulad mezi představami jedince o jeho příslušnosti k určitému pohlaví a jeho skutečným pohlavím, proto transsexuální lidé touží po operativní a tedy i právní změně svého pohlaví. Pojem transgender zahrnuje jedince, kteří se nějakým způsobem odklonili od genderové identity a genderových rolí. S tzv. translidmi, ke kterým patří transsexuální a transgender lidé, jsou často spojovány také transvestité a crossdresseři, kteří mění své genderové role pouze výjimečně. Homosexuálové, bisexuálové, translidé a intersexuální lidé tvoří tzv. lesbickou, gay, bisexuální, transgender a intersexuální menšinu, která je označována jako tzv. LGBTI menšina (3).

Homosexuálně orientovaní jedinci, respektive LGBT jedinci, a homosexuální problematika vůbec je často označována pojmem queer, který se začal na veřejnosti používat kolem roku 2007 (15). Častou otázkou, kterou si společnost klade, je skutečnost, kolik lidí s homosexuální orientací žije na našem území. Na tuto otázku však není snadné odpovědět. Není totiž možné zjistit přesný počet osob s homosexuální orientací, jelikož někteří lidé si nepřiznají, že jsou lesby nebo gayové, ačkoli se homosexuálně chovají, a jelikož by to někteří lidé nepřiznali, ani kdyby svou homosexuální orientaci přijali a ztotožnili se s ní (52). V západních zemích světa však bylo prostřednictvím anket zjištěno, že 1 – 3 % populace se považuje za homosexuály (25). K tomu, abychom pochopili pojem homosexuální orientace, je třeba odlišit homosexualitu a homosexuální chování. Homosexuálním chováním se rozumí sexuální praktiky provozované společně s jedincem stejného pohlaví. K tomu, aby mohlo být takové jednání označeno za homosexuální, však nemusí osoba absolvovat proces homosexuální identifikace, a nemusí se tedy považovat za gaye nebo lesbu (52).

1.1.1 Vývoj homosexuální identity

Existuje mnoho teorií o původu homosexuality, které se značně liší a dodnes není objasněno, jak vlastně homosexualita vzniká (52). Pojetí homosexuality ovlivnila řada významných psychologů. Jedním z nich byl na příklad Sigmund Freud, který tvrdil, že homosexualita vzniká pozastavením pohlavního vývoje. Jeho dcera Anna Freudová zase zastávala názor, že homosexuální styk dvou mužů představuje snahu identifikovat se s mužstvem. Dalším významným psychologem zabývajícím se touto problematikou byl na příklad Carl G. Jung, který chápal homosexualitu u mužů jako potlačenou část mužnosti (25). Jak už jsem zmínila, řada odborníků zastává v oblasti vzniku homosexuality odlišné názory. Někteří odborníci spatřují původ homosexuality v genetice, jiní spatřují souvislost mezi homosexualitou a množstvím hormonů v těle matky v době těhotenství. Někteří odborníci zastávají teorii, že vznik homosexuální orientace je otázkou raného dětství. Existují však také teorie, které říkají, že homosexualita je dána sociálním a kulturním prostředím, ve kterém jedinec žije (52). Zjednodušeně lze tedy říci, že existují dva hlavní pohledy na původ homosexuality. Někteří odborníci zastávají názor, že homosexualita vzniká působením různých vnějších faktorů. Jiní odborníci naopak tvrdí, že homosexualita je vrozená (47).

Výzkumy prokázaly, že značný vliv na vznik homosexuality mají genetické faktory. Zjistilo se totiž, že homosexuálně orientovaní lidé mají oproti majoritní společnosti jinou podobu chromozomu X a že z jejich příbuzenstva nejsou jediní, kdo mají tuto sexuální orientaci (16). Existuje však argument, kterým je genetický původ homosexuality popírán. Tímto argumentem je fakt, že kdyby byla homosexualita vrozená, musela by mít jednovaječná dvojčata stejnou sexuální orientaci, čemuž tak není. V roce 2006 proběhl v Dánsku výzkum, který prokázal, že zkušenosti z dětství prožité ve vlastní rodině ovlivňují to, zda bude člověk v dospělosti žít v heterosexuálním, či homosexuálním partnerství. Ukázalo se, že v homosexuálním partnerství žijí častěji muži, kteří pocházejí z rozvedené rodiny, kteří vyrůstali bez otce, kteří byli nejmladší ze sourozenců a kteří měli v dětství starší matku (25).

Je třeba říci, že většina psychologických studií se přiklání k oběma názorům a původ homosexuality spatřuje v kombinaci vnitřních a vnějších faktorů (47). Psycholog Daryl J. Bem vytvořil teorii, kde je původ homosexuality spatřován ve spojení genetiky a vlivu prostředí. Tato teorie hovoří o tom, že se dítě narodí s určitými vlastnostmi, resp. s temperamentem, který určuje, jakým činnostem se bude věnovat a jaké činnosti bude upřednostňovat. Děti, které se zapojují do aktivit, jež jsou charakteristické pro jejich gender, vnímají jedince opačného pohlaví, jako odlišné a naopak děti, které dávají přednost aktivitám, jež nejsou charakteristické pro jejich gender, vnímají jedince opačného pohlaví obdobným způsobem jako samy sebe a mezi sebou a vrstevníky stejného pohlaví shledávají mnoho rozdílností. Vědomí odlišnosti v dětech nejprve vyvolává pocit vzrušení a někdy až odmítavý postoj vůči jedincům, u kterých spatřují jinakost. V období puberty je však tato jinakost začne přitahovat a to, co pro ně bylo dříve jiné, začnou vnímat jako erotické. Znamená to, že osoby s heterosexuální orientací budou přitahovány jedinci opačného pohlaví a osoby s homosexuální orientací budou přitahovány jedinci stejného pohlaví (24).

Pro spoustu homosexuálů je velmi obtížné přiznat si svou sexuální orientaci. Jejich největší překážkou bývá rodina, která jejich homosexuální orientaci považuje za zklamání. Mnohdy se pak stává, že svou homosexualitu potlačí a uzavřou manželství. Ve 20. století společnost vnímala jakékoli projevy homosexuálního chování za součást homosexuální identity člověka. Mnozí mladí lidé se tak začali stranit veškerému chování, které by mohlo být spojováno s homosexualitou, jelikož měli obavy, že by je někdo mohl nařknout z toho, že jsou homosexuálové. Chtěla bych podotknout, že homosexuální styky jsou velmi časté v prostředích, která homosexualitu silně odmítají a k nimž patří např. vězení nebo armáda (11).

1.1.2 Dějiny homosexuality

Homosexualita je stará jako lidstvo samo. Začala se vyskytovat zejména u chlapců, kteří pocházeli z pasteveckých rodin, a nebyli tak po nějakou dobu v kontaktu se

společností. Některé domorodé národy v oblasti Austrálie a Oceánie uznávaly a dodnes uznávají homosexuální styk jako něco běžného a přirozeného a v některých oblastech, zejména v Melanésii, je součástí iniciace, která představuje zasvěcování chlapců do dospělosti, rituální homosexualita (12). Starověké Řecko představovalo pro homosexuály období plné tolerance. Sexuální svoboda se však týkala pouze určitých společenských vrstev. Otrokům byl stejnopohlavní styk zakázán. O rozmachu homosexuality svědčí antické umění, zejména sochařství, pro které byly typické sochy s málo vyvinutými pohlavními znaky (17). Starověké Řecko bylo charakteristické vytvořením instituce, která nese název „homosexuální pedagogika“. Spočívala v tom, že se homosexualita stala součástí výchovy a vzdělávání chlapců, v souvislosti s čímž byl v antické společnosti používán dnes hanlivý výraz „pederastie“, který představoval lásku k chlapcům (11).

Nejvíce loajální postoj k homosexualitě zaujímaly dórské kmeny, v nichž byly homosexuální styky starších mužů s mladými chlapci velmi rozšířeny. V těchto kmenech panoval názor, že starší muži tímto způsobem předají mladým chlapcům mužnost a dospělost. V Thébách byli starší muži dokonce oddáváni s mladými chlapci. Ve Spartě byl homosexuální styk zase součástí válečného výcviku. Ne všechny oblasti starověkého Řecka však byly takto tolerantní. Mnozí lidé homosexuální styky morálně odsuzovali. Homosexuální prostituce však nebyla pouze společensky odsuzována, nýbrž trestně stíhána. Nelehké postavení měly zejména lesbické ženy. Homosexualitu u žen totiž společnost odmítala. Jedinou známou lesbickou ženou byla básnířka Sappó pocházející ze 6. stol. př. n. l. Sappó žila na ostrově Lesbos, kde založila dívčí školu zvanou Múseion, v níž se rozvíjely lesbické vztahy. Římané postupovali ve stopách starověkého Řecka. Inspirovali se jeho uměním a vytvářeli díla, ve kterých se vyskytovala oboupohlavnost, jež byla označována jako hermafroditismus. Na rozdíl od Řeků však Římané začali považovat homosexualitu za nedostatečnou mužnost (17).

V období středověku se vnímání homosexuality značně změnilo. Společnost již nebyla k lidem s homosexuální orientací loajální a homosexualitu zavrhovala. Změna myšlení středověké společnosti byla důsledkem vlivu křesťanství a judaismu (17). Bible však homosexuální chování výslovně neodsuzovala a „svatí otcové“ ho chápali spíše

jako projev určitého požitkářství. Mnohým lidem však homosexuální chování vadilo, jelikož si ho spojovali s negativními představami. Homosexuální styk byl považován za tzv. sodomii a byl krutě trestán, často i upálením. Justiniánův zákoník pokládal homosexualitu na stejnou úroveň jako cizoložství, za které hrozil i trest smrti. Ve středověku se rozvinula homosexuální prostituce, která byla nejprve tolerována, a dokonce až do počátku 6. stol. ve Východořímské říši zdaňována, ale později ji zákonodárci zakázali (12). Co se týká našeho území, Karel IV. vydal v roce 1353 Karolinský trestní kodex, který vyžadoval krutý trestní postih za homosexuální styk (17).

Renesance znamenala pro homosexualitu etapu, kdy se lidé odvažovali přiznat svou sexuální orientaci. I nadále jim však hrozil trest. Homosexualita se vyskytovala také mezi členy církve a mezi panovníky. V roce 1787 vydal Josef II. zákon, který stanovil za homosexuální styk pouze trest v podobě vězení. Trestní postih však hrozil pouze gayům, nikoli lesbickým ženám. O homosexualitě se začalo veřejně debatovat za vlády německého císaře Viléma II., který byl proslulý svým skandálním chováním. V roce 1867 zavedl právník Carl Heinrich Ulrichs pojem tzv. třetí pohlaví, který byl označením pro homosexualitu. Samotný pojem homosexualita jakožto přitažlivost k osobám stejného pohlaví byl poprvé veřejně vyřčen v roce 1869 (15). Významný německý lékař Hirschfeld byl prvním, kdo zastával názor, že homosexualita je vrozená. Vytvořil také propagační akce, prostřednictvím nichž prosazoval zrušení trestů za homosexualitu (17).

Ve 20. století řada evropských zemí stále odmítala homosexualitu, která byla chápána jako sexuální styk dvou mužů. Právní normy v těchto zemích tedy vůbec neupravovaly sexuální styk dvou žen, jelikož homosexuální orientace u žen byla pro společnost nepochopitelná a nechtěla si ji připustit (11). V období 2. světové války byla homosexualita značně potlačována. Nacismus gayům vyčítal, že nevyužívají svůj přirozený dar plodit děti. Ve fašistickém Německu byly zavírány některé podniky pro gaye a byly také zavedeny tzv. růžové seznamy v souvislosti s trestním postihem homosexuálů. V koncentračních táborech, kam byli gayové posíláni, měli velmi špatné podmínky. Často byli týráni, mučeni, kastrováni a museli se podrobovat lékařským experimentům (17).

Po 2. světové válce přestala být homosexualita v řadě evropských zemích trestná. Pro Československo bylo v tomto ohledu důležitým okamžikem přijetí zákona č. 40/1961 Sb., trestní zákon, podle kterého již nebyla homosexualita trestnou činností. Nesmělo se však jednat o případy, kdy byl provozován stejnopohlavní styk s osobou, která ještě nedosáhla plnoletosti. I přes tuto významnou událost se však o homosexualitě veřejně nehovořilo. Lidé se mohli homosexuálně projevovat pouze v soukromí, jelikož společnost byla takovým jednáním na veřejnosti stále pohoršována. Z toho důvodu homosexuálně orientovaní jedinci často popírali svou sexuální orientaci a uzavírali manželství. Homosexualita byla do konce totalitního režimu považována za sexuální deviaci, kterou je nutno léčit (17). Řada lékařů se ve 20. stol. snažila nalézt způsob této léčby. Využívali k tomu elektrickou šokovou terapii, lobotomii či averzní terapii, která spočívala v podávání léků, které způsobovaly velkou žaludeční nevolnost (48).

Významný zlom pro homosexuálně orientované jedince nastal v roce 1973, kdy se Americká psychiatrická asociace (APA) rozhodla, že homosexualita nebude považována za psychické onemocnění (25). Později se k ní přidala také Světová zdravotnická organizace (WHO), která v roce 1992 vyňala homosexuální orientaci ze seznamu Mezinárodní klasifikace nemocí, avšak za předpokladu, že jde o tzv. egodystonní sexuální orientaci, což je sexuální orientace, kterou si jedinec nechce připustit a která mu následně způsobuje různé psychické potíže. Po Sametové revoluci se začala homosexualita objevovat na veřejnosti a vznikala řada organizací, které zastupovaly zájmy homosexuálů (17).

1.1.3 Homosexualita v současné společnosti

Homosexualita je součástí běžného života naší společnosti. Můžeme ji vidět všude kolem nás. Objevuje se ve výtvarném umění, v literatuře, ve filmech či v divadelních hrách (43). Na české hudební scéně a v české kinematografii se téma homosexuality začalo objevovat až po roce 1989. V 90. letech 20. století vznikaly dokumenty o homosexualitě. Od roku 2000 se v televizích začaly objevovat také několikahodinové

filmy, kde homosexuální vztahy představovaly nejen vedlejší, ale také hlavní role. Ještě dříve se však tato tematika objevovala v české literatuře a ve výtvarném umění (18). V 90. letech 20. století byl také vydáván časopis SOHO revue, který měl určitý podíl na vzniku gay a lesbického aktivismu v České republice (15).

O problematice homosexuality se začalo více debatovat s rozvojem internetu. Internet pro homosexuály představuje prostředek, jak se seznamovat a jak se účastnit veřejného života. Gayové a lesby mohou tímto způsobem zveřejňovat problematiku homosexuality tak, jak ji sami vnímají. Internet pro ně tedy představuje možnost, jak informovat společnost a jak se před ní zviditelnit. Mezi nejvýznamnější organizace, které se prostřednictvím tvorby webových stránek podílejí na informování veřejnosti o homosexuální problematice, patří např. dnes již neexistující Gay iniciativa či GL-Liga, dále lesbická aktivistická organizace eL2, politicko-osvětová organizace PROUD či organizace STUD Brno (15).

Vnímání sexuální orientace si prošlo dlouhým vývojem a v různých dobách a na různých místech se značně lišilo. Právo na sexuální orientaci je lidem přiznáno v řadě zemí světa. Přiznání práva na sexuální orientaci se vyskytuje ve třech následujících vývojových etapách:

- 1) odnětí trestnosti homosexuálním stykům,
- 2) zavedení antidiskriminačních zákonů,
- 3) vytvoření právních předpisů upravujících partnerské svazky (15).

Mnoho zemí západního světa uzákonilo registrované partnerství. Některé země dokonce staví registrované partnerství na stejnou úroveň jako manželství a usilují o to, aby se toto pojetí homosexuality dostalo do povědomí dětí již v mateřských školách. Skutečnost, že současná společnost je mnohem tolerantnější a přiznává homosexuálům jejich práva, se projevuje také tím, že gayové mají svůj vlastní symbol v podobě duhové vlajky a také svůj vlastní svátek, který slaví 28. června (43). Tento měsíc stanovil Barack Obama, prezident USA, jako „měsíc hrdosti leseb, gayů, bisexuálů a transgenderu“ a současně také požadoval, aby registrovaná partnerství měla stejnou váhu, jakou mají manželství (25).

Ačkoli se postavení homosexuálně orientovaných osob velmi zlepšilo, nemůžeme říci, že mají gayové a lesby práva, která by se zcela rovnala právům majoritní společnosti. Hlavní příčinou je fakt, že společnost podvědomě vnímá homosexualitu jako odchýlení se od „normy“ a naopak heterosexualitu jako jedinou správnou sexuální orientaci. Sexuální orientace je součástí osobní identity člověka. Lidé s homosexuální orientací se nachází pod tlakem majoritní společnosti, jejíž někteří členové vnímají homosexualitu jako něco špatného, nepřijatelného a opovrženého, což homosexuály často vede k tomu, že se snaží tuto část osobní identity všemožně potlačit, čímž dochází k jakémusi sebezapírání a k výraznému poklesu sebeúcty (3).

Jedinci, kteří spatřují v homosexualitě negativitu a nebezpečí, jsou označováni jako tzv. homofobní osoby. Zdrojem homofobního chování mohou být nejen předsudky a stereotypy jednotlivce, nýbrž celé ideologie. Takovým příkladem je např. pravicový extremismus. Homofobní chování omezuje homosexuální minoritu a je jádrem její diskriminace. Diskriminace je pojem, jehož podstata spočívá ve vytváření rozdílů mezi lidmi, což následně vede k vytlačení jednotlivce nebo celé skupiny lidí na okraj zájmu. Tito lidé pak mají obtížnější přístup k příležitostem, které souvisí se životem ve společnosti (3). Homosexuálové mohou tak často pociťovat určitou izolovanost od svého okolí. Mnozí z nich se pak začnou sdružovat do větších společenství, čímž vytváří určité komunity (47).

Každý rodič přijme homosexuální orientaci svého dítěte různým způsobem. Někteří rodiče své dítě podpoří. Jiní tuto skutečnost nechtějí přijmout. Obecně je známo, že rodiče procházejí při zjištění homosexuální orientace svého dítěte pěti fázemi, a to fází šoku, popření, viny, zlosti a přijetí. Fáze rodičovského přijetí závisí především na tom, jak kvalitní je vztah mezi rodičem a dítětem, jak dlouho rodiče vědí o homosexuální orientaci svého dítěte, zda jejich dítě žije ve kvalitním partnerském vztahu, zda znají rodiče někoho s určitou odlišností, zda mají více dětí, zda touží po vnucích a na mnohém dalším (47).

Homosexuálně orientovaní lidé se dožívají kratšího věku než běžná populace. Nejčastější příčinou bývá nákaza virem HIV/AIDS či jinými pohlavními chorobami. Řada homosexuálů má však také sklony k psychickým onemocněním, která se objevují

v podobě depresí, úzkostných stavů, sebevražedných sklonnů či neurotických poruch. Výzkumem z roku 2009 bylo zjištěno, že v Dánsku páchají sebevraždy muži žijící v registrovaném partnerství osmkrát častěji než muži v manželství. Také bylo prokázáno, že v Berlíně páchají dívky a chlapci s homosexuální orientací sebevraždy čtyřikrát až sedmkrát častěji než heterosexuální mladí lidé (25).

1.1.4 Současný partnerský život homosexuálů v České republice i v zahraničí

Právní forma soužití homosexuálně orientovaných párů se v různých zemích liší. Některé státy, ke kterým patří např. Španělsko či Holandsko, jim povolují vstoupit do manželství. Znamená to, že mají pak stejná práva a povinnosti jako manželé. Jiné státy zase zavedly institut registrovaného partnerství (3). V České republice se stal 1. července roku 2006 účinným zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, který představoval pro lesbické a gayské páry významný krok v procesu jejich emancipace. V České republice bylo realizováno několik festivalů, prostřednictvím kterých byla prosazována práva homosexuálů. Nejznámější z nich je Gay a lesbický filmový festival, později nazvaný jako Queer filmový festival, dále Queer Parade v Brně či Prague Pride v Praze (46).

O homosexuálních partnerstvích se říká, že netrvají příliš dlouho. Homosexuálové totiž pouze výjimečně zachovávají věrnost jednomu partnerovi. Gayové a lesby mají často vedle vážného vztahu několik vztahů nezávazných. Nabízí se pak otázka, proč usilují o rovnoprávné postavení registrovaného partnerství s manželstvím. Hlavním argumentem pro to, aby „homosexuální manželství“ nevznikla, je skutečnost, že homosexuální partneři nemohou zplodit dítě, aniž by nevyužili pomoci osoby opačného pohlaví a že pro dítě nikdy nevytvoří vzor matky a otce. Listina základních práv EU již nehovoří o tom, že právo uzavřít manželství má žena a muž, což otevírá cestu pro „homosexuální manželství“. Instituci registrovaného partnerství přijalo devět členských zemí EU a pouze čtyři členské země EU zrovnoprávnily „homosexuální manželství“

s „heterosexuálním manželstvím“. Ve většině případů však členské státy EU nepřiznávají homosexuálům právo na registrované partnerství. Přes osmdesát zemí světa stanovilo výslovný zákaz homosexuálních styků a v sedmi zemích světa za tento skutek hrozí dokonce trest smrti (25).

Někteří homosexuálně orientovaní jedinci mohou své partnerské vztahy zakrývat před společností, jelikož se bojí její reakce. Ženy dokážou utajit svůj partnerský vztah obvykle déle než muži, jelikož na rozdíl od mužů je ve společnosti určitý fyzický kontakt dvou žen v normě. Dlouhodobější vztahy homosexuálních žen a mužů se jistým způsobem odlišují. Homosexuálně orientovaní muži nejprve procházejí obdobím silné zamilovanosti, kdy současně také proběhne pohlavní styk. V další fázi si partneři vytváří společný domov. Ačkoli mohou nalézat vzájemné odlišnosti, kvůli kterým vznikají dohady, snaží se je vždy nějakým způsobem urovnat. Teprve poté většina z nich přiznává svůj partnerský vztah před svými blízkými. Některé partnerské vztahy se mohou ještě více upevnit, jiné se však mohou rozpadnout. U žen jsou partnerské vztahy odlišné v tom, že ony nejprve váhají a rozhodují se, zda mají do partnerského vztahu vstoupit. V případě, že ženy do vztahu vstoupí, nastává fáze zamilovanosti, jejíž součástí je i sex. Pokud mají ženy odlišné preference, může mezi nimi nastat konflikt, po jehož překonání se vztah více upevňuje a partnerky si plně uvědomí, co pro sebe znamenají. Na partnerský vztah má vliv rodina, která svou podporou může napomoci ke zkvalitnění vztahu (47).

Registrované partnerství vzniká prohlášením obou partnerů před příslušným matričním úřadem. Uzavřením registrovaného partnerství plynou pro oba partnery určitá práva a povinnosti, k nimž patří právo na vzájemné zastupování v běžných záležitostech či vzájemná vyživovací povinnost. Společné jmění manželů však uzavřením registrovaného partnerství nevzniká (46). K zániku registrovaného partnerství dochází smrtí jednoho z partnerů, prohlášením jednoho z partnerů za mrtvého, či soudním rozhodnutím (9).

V zákoně o registrovaném partnerství je uvedeno: „*Existence partnerství není překážkou rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěřením jeho dítěte do jeho výchovy*“ (9, s. 1364). Zákon o registrovaném partnerství dále uvádí:

„Pokud jeden z partnerů pečuje o dítě a oba partneři žijí ve společné domácnosti, podílí se na výchově dítěte i druhý partner; povinnosti týkající se ochrany vývoje a výchovy dítěte se vztahují i na tohoto partnera“ (9, s. 1364). Existuje několik podob homosexuálních rodin. Buď může mít jeden z partnerů, či oba partneři děti z předchozího heterosexuálního vztahu, nebo může mít děti svobodná žena žijící v lesbickém vztahu, popřípadě je mohou partneři, a to pouze individuálně, získat do některé z forem náhradní rodinné péče (47). V případě osvojení však musí být splněna podmínka, že homosexuálně orientovaní jedinci nesmí žít v registrovaném partnerství (9).

1.2 Problematika náhradní rodinné péče

Náhradní rodinná péče je v současné době velmi známé a diskutované téma. Je však potřeba říci, že neexistuje příliš mnoho definic, které by tento termín vymezovaly. Ve slovníku sociální práce můžeme nalézt pouze výraz tomuto pojmu podobný, a to náhradní výchovná péče. Náhradní výchovnou péčí se rozumí ústavní a rodinná forma péče o dítě, která nahrazuje péči biologickými rodiči (38). Pojem péče je mnohem rozsáhlejší než pojem výchova, jelikož péče je dlouhodobá, může mít i neosobní charakter a je spojována se všemi věkovými skupinami osob. Naopak výchova se váže zejména k dětem a představuje nástroj, jehož cílem je integrace lidí do společnosti a plnohodnotný způsob života (49).

V publikaci Jany Nožářové (38, s. 11) je náhradní rodinná péče definována takto: *„Náhradní rodinná péče je souhrnné označení pro všechny druhy nekolektivní péče o děti, o které se z nejrůznějších důvodů nemohou starat biologičtí rodiče.“* Věduna Bubleová a Jiří Kovařík (30, s. 31) vymezují tento termín následovně: *„Náhradní rodinná péče je forma péče o děti, kdy je dítě vychováváno „náhradními“ rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině. Tou je u nás zejména adopce (osvojení) a pěstounská péče.“*

Náhradní rodinná péče má své „kořeny“ již ve starém Římě, kdy docházelo k osvojení dětí, které byly odkládány do kostelů z důvodu, že se o ně jejich rodiny nemohly postarat. Podle římského práva si mohli osvojit dítě pouze muži (38). Pěstounská péče má zase základy v instituci tzv. placených kojných. Období středověku a období novověku představovalo pro náhradní rodinnou péči značné změny. Toto období bylo charakteristické především zřizováním nalezinců a útulků pro opuštěné děti. Během osvícenství se začaly zřizovat také sirotčince (30). V této době byly placené kojné nadále využívány. Děti u nich na venkově pobývaly obvykle až do jejich šestého roku věku (38). Instituce placených kojných se však postupně přeměňovala v instituci pěstounské péče (30). Velmi významnou osobností pro pěstounskou péči se stal v 19. století Vojtěch Franc, který zastával názor, že by pěstounky měly získat za péči o

nevlastní dítě určitou finanční odměnu. V roce 1868 vyšel v platnost zemský chudinský zákon pro Čechy, který ukládal domovským obcím povinnost v rámci chudinské péče veřejně pečovat o opuštěné děti (38). V rámci chudinského zákona vznikla první institucionalizovaná podoba sociálně-právní ochrany dětí na našem území (50).

Po první světové válce fungovalo na našem území několik sirotčinců a dětských domovů. Došlo také k rozvoji a ke specializaci sociální práce, která se zaměřovala zejména na nemanželské děti, děti pocházející z rozvrácených rodin a osiřelé děti. V roce 1928 vznikl zákon č. 56/1928 Sb., o osvojení. Tento zákon považoval za hlavní smysl osvojení nalezení dědice pro osvojitele. Osvojit si dítě nebo dospělou osobu mohl jedinec starší 40 let, který neměl své vlastní děti (38).

Pěstounská péče se vyskytovala ve čtyřech podobách. Prvním typem pěstounské péče byla pěstounská péče „nalezenecká“, která byla poskytována dětem po jejich pobytu v nalezinci nebo v sirotčinci. Druhým typem pěstounské péče byla pěstounská péče řízená a kontrolovaná Okresními péčemi o mládež. Dále existovala pěstounská péče v tzv. koloniích, která spočívala v tom, že v určitých oblastech poskytovalo pěstounskou péči několik rodin, které žily v blízkém sousedství. Čtvrtým typem byla pěstounská péče na základě soukromé dohody mezi rodiči dítěte a pěstouny, kterými se stávali zejména příbuzní (30).

Po druhé světové válce společnost upřednostňovala kolektivní výchovu před rodinnou výchovou (38). V 50. letech 20. století fungovalo v rámci kolektivní výchovy tzv. hromadné poručenství a opatrovnictví (50). Důležitá změna nastala přijetím zákona č. 256/1949 Sb., o právu rodinném, který právně upravoval pouze zrušitelné osvojení (38). Další velmi významnou právní normou se stal zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, který obsahoval ustanovení podobná současné právní úpravě. Hlavním smyslem byla řádná výchova dětí, o čemž svědčí také to, že nebylo možné osvojit si dítě starší 18 let (30). Pro pěstounskou péči se stal významným rok 1969, kdy profesor Dunovský prosadil svůj nápad vytvořit SOS dětské vesničky, které dodnes zaujímají v rámci náhradní rodinné péče významnou roli (29).

Děti přinášají rodičům řadu nových zkušeností, které jsou pro rodiče velmi přínosné, a vyvolávají v nich lásku a pocit, že jsou milováni. Často se stává, že dítě začne

představovat pro rodiče smysl jejich života. Mnohé studie prokázaly, že velmi blízký vztah s člověkem se vytváří v období od šesti měsíců do dvou let života dítěte. Toto věkové rozmezí představuje nejvhodnější dobu pro příchod dítěte do nové rodiny. Čím jsou děti starší, tím více jsou zahlceny problémy, jež vyplývají z jejich předchozího života, a tím hůře se adaptují v nové rodině (53).

Rodina je významná sociální skupina, která v dětech vytváří pocit lásky, sounáležitosti, bezpečí a jistoty a je velmi významná pro proces socializace dítěte a pro vývoj jeho osobní identity (53). Existuje rodičovství biologické a psychologické, přičemž může existovat rodičovství biologické bez psychologického, kdy vlastní rodiče dítěte neprojevují o dítě žádný zájem, a rodičovství psychologické bez biologického, což nastává v případě náhradní rodinné péče. Ať jde o biologické, či náhradní rodičovství, jedno je jisté, dítě musí být svými rodiči milováno (21). V každé rodině funguje tzv. interakční model, kdy na sebe jednotliví členové rodiny navzájem působí (5). Nejen v biologických rodinách, ale také v náhradních rodinách tak můžeme spatřit určité podobnosti rodičů a dětí. Děti často napodobují „řeč“ těla svých rodičů a rodiče si upravují fyzický vzhled dětí ke svému obrazu (21).

Pro náhradní rodinnou péči je rozhodující proces vzájemného přijetí rodičů a dítěte. Bez toho rodina nemůže nikdy fungovat (21). V každé rodině, je důležité, aby si dítě vytvořilo svou osobní identitu a rodiče svou rodičovskou identitu. Identita je vymezována ve třech oblastech. První oblastí je uvědomění si vlastní totožnosti, druhá oblast zahrnuje ztotožnění se s životními rolami a třetí oblast představuje pocíťování příslušnosti k určitým sociálním skupinám (23).

1.2.1 Formy náhradní rodinné péče

Náhradní rodinná péče se v České republice vyskytuje ve čtyřech formách, a to jako osvojení, pěstounská péče, poručenství, avšak za předpokladu, že poručník o dítě osobně pečuje, a svěřením dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče (32). Nejčastějším typem náhradní rodinné péče je v České republice osvojení neboli adopce (38).

V publikaci Jany Nožířové (38, s. 13) je osvojení dítěte definováno následovně: „*Jedná se o umělé (právní) navození takového vztahu mezi osvojencem (tj. dítě) a osvojitelem (tj. žadatel), jaký je mezi biologickým rodičem a dítětem.*“

Osvojit si dítě mohou manželé nebo jeden z manželů, a to za předpokladu, že osvojencem je dítě, které nenabýlo zletilosti, a že mezi osvojencem a osvojitelem je přiměřený věkový rozdíl, který by neměl být menší než 16 let. V případě náhradního otcovství nelze provést osvojení dítěte osobami, které jsou jeho příbuznými v přímé linii nebo jeho sourozenci (8). V případě, že je dítě adoptováno, jsou biologičtí rodiče dítěte vymazáni z jeho rodného listu a dítěti je pak vytvořen nový rodný list, ve kterém jsou adoptivní rodiče označeni za vlastní rodiče dítěte (56). Ještě než však soud rozhodne o osvojení dítěte, musí být osvojované dítě minimálně šest měsíců v tzv. předadopční péči budoucích osvojitelů (21).

Existují dva druhy osvojení, a to osvojení zrušitelné a osvojení nezrušitelné, ke kterému může dojít pouze za předpokladu, že je dítě starší jednoho roku (50). Osvojení není možné zrušit, pokud uplynuly tři roky od rozhodnutí o osvojení. Po více než třech letech lze osvojení zrušit pouze, pokud by to nebylo v souladu se zákonem. Pokud osvojitel požádá soud o to, aby označil osvojení dítěte za nezrušitelné v době, kdy ještě neuplynuly tři roky od rozhodnutí soudu o osvojení, a pokud je to v souladu se zájmy dítěte, soud může osvojiteli vyhovět, a osvojení tak bude pokládáno za nezrušitelné (8).

Náhradní rodiče se často potýkají s otázkou, zda mají prozradit svému osvojenému dítěti pravdu o svém původu, či nikoli (21). Odpověď Zdeňka Matějčka (21, s. 107) zní takto: „*Nestačí jenom říci, je třeba říkat.*“ Dítě se totiž často dozvídá pravdu od svého okolí, což není pro dítě příliš vhodné. Ideálním věkem pro sdělení pravdy jsou tři roky až sedm let, kdy dítě nastupuje do základní školy (21). Podle občanského zákoníku musí být dítě obeznámeno s faktem, že je osvojené, nejpozději do začátku školní docházky. Navíc, pokud je osvojované dítě starší 12 let, musí dát k osvojení souhlas (8).

Zásadní rozdíl mezi osvojením a pěstounskou péčí spočívá v tom, že osvojení dítěte lze provést pouze, když je dítě právně volné. Právní volnost dítěte nastává ve dvou případech. Prvním případem je skutečnost, že se biologičtí rodiče dítěte vzdali práva pečovat o něj ihned po jeho narození, což potvrdili i po uplynutí tzv. ochranné lhůty,

kteřá představuje šest týdnů od narození dítěte. Druhým případem je fakt, že biologičtí rodiče nejeví o své dítě zájem po dobu dvou měsíců, pokud jde o novorozence, nebo po dobu šesti měsíců, pokud jde o dítě starší. Tyto lhůty jsou označovány jako doba tzv. kvalifikovaného nezájmu (56).

Pěstounská péče se na rozdíl od osvojení týká spíše dětí starších (56). Jedná se o formu náhradní rodinné péče, která se užívá v případě, že dítěti není v biologické rodině zajištěna jeho řádná výchova. Pěstoun však nepřebírá všechna rodičovská práva po biologických rodičích. Takovým příkladem je skutečnost, že pěstoun může zastupovat dítě pouze v běžných záležitostech a nemá vůči dítěti vyživovací povinnost, ta totiž zůstává biologickým rodičům. Dítě může být svěřeno do pěstounské péče již před rozhodnutím soudu. Dočasné svěřením dítěte do péče pěstounů může být uskutečněno, a to maximálně po dobu třech měsíců, pouze v případě, že je to v souladu se zájmem dítěte. Dítě může být svěřeno do péče nejen jedné osobě, nýbrž i do společné péče manželů (50). Pěstounům náleží dávky pěstounské péče, ke kterým patří příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla a příspěvek při ukončení pěstounské péče (31).

Existují dva základní typy pěstounské péče, a to individuální pěstounská péče a skupinová pěstounská péče. Zatímco individuální pěstounská péče je realizována v rodinách, skupinová pěstounská péče probíhá v SOS dětských vesničkách či v jiných obdobných zařízeních (56). Existuje také tzv. pěstounská péče na přechodnou dobu, která spočívá v tom, že dítě vyrůstá u profesionálních pěstounů (33). Maximální délka pěstounské péče na přechodnou dobu činí jeden rok. Pokud však jde o sourozeneckou skupinu, může být tato lhůta prodloužena (32).

Další formou náhradní rodinné péče je poručenství, a to za předpokladu, že je dítě právně volné a že poručník o dítě osobně pečuje a plní vůči němu rodičovskou zodpovědnost. Znamená to tedy, že poručník dítě vychovává, zastupuje ho v různých záležitostech a spravuje jeho jmění (50). Nemá však vůči dítěti vyživovací povinnost (8). V případě, že se jedná o poručenství, jakožto formu náhradní rodinné péče, má poručník nárok na dávky pěstounské péče. Poslední formou náhradní rodinné péče je svěřením dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče. Soud může svěřit dítě do péče jiné

fyzické osoby než rodiče pouze v případě, že s tím tato osoba souhlasí a že je zaručeno, že bude dítě řádně vychovávat. Dítě je obvykle umístováno ke svým příbuzným (50).

1.2.2 Náhradní rodinná péče z pohledu sociální práce

V následující podkapitole bude věnován prostor náhradní rodinné péči z hlediska sociální práce, konkrétně tomu, jak funguje proces svěřením dítěte do péče náhradních rodičů. Úmluva o právech dítěte, která představuje v oblasti sociálněprávní ochrany dětí nejvýznamnější právní normu a kterou je Česká republika vázána, hovoří o tom, že každé dítě by mělo být ochraňováno a opečováváno do takové míry, aby bylo zajištěno jeho blaho. Blaho dítěte zajišťují orgány sociálněprávní ochrany dětí, ke kterým patří obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, který řeší problematiku sociálněprávní ochrany dětí na mezinárodní úrovni. Kromě orgánů sociálněprávní ochrany dětí zde zastupují významnou roli další subjekty, ke kterým patří územní samosprávné celky, tedy obce a kraje, dále komise pro sociálněprávní ochranu dětí a tzv. pověřené osoby. Pověřené osoby hledají zájemce vhodné pro osvojení nebo pěstounskou péči a v případě úspěchu kontaktují obecní úřady obcí s rozšířenou působností (50).

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností poskytují osobám, které by se chtěly stát náhradními rodiči, poradenství a do určité míry zajišťují zprostředkování náhradní rodinné péče. Hlavní roli ve zprostředkování náhradní rodinné péče však zastávají krajské úřady a Ministerstvo práce a sociálních věcí (50). Ke zprostředkování náhradní rodinné péče dochází na základě žádosti, která se podává u obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Sociální pracovník, který je přítomen a nápomocen v průběhu celého řízení o některé z forem náhradní rodinné péče, je povinen žadatele poučit o všech jeho právech a povinnostech, které pro něho tímto plynou (38). Sociální pracovník také musí se zájemcem o osvojení či o pěstounskou péči provést rozhovor, na

základě něhož zjistí, jaké jsou důvody pro rozhodnutí zájemce pečovat o dítě a jaké má zájemce očekávání od dítěte (21).

Osoby, které mají zájem o adopci či o pěstounskou péči a chtějí být zařazeny do evidence žadatelů, musí uspět v odborném posouzení jejich způsobilosti pečovat o dítě a zúčastnit se přípravného kurzu k přijetí dítěte do rodiny (22). Způsobilost pečovat o dítě je u žadatele zjišťována na základě psychologického vyšetření a posouzení jeho zdravotního stavu (38). Sociální pracovník navštěvuje rodiny potenciálních pěstounů či osvojitelů a kontroluje jejich bytové a rodinné podmínky. Veškerá dokumentace, kterou zajistí obecní úřad obce s rozšířenou působností, je dále postoupena krajskému úřadu, který rozhoduje o svěřením dítěte do náhradní rodinné péče (21).

Krajské úřady se kromě zprostředkování náhradní rodinné péče zaměřují také na přípravu osob, které jsou vhodné pro osvojení nebo pěstounskou péči, na příchod dítěte do rodiny a poskytují poradenství v oblasti osvojení a pěstounské péče. Dále mají za úkol zajistit minimálně jednou do roka poradu ohledně výkonu pěstounské péče, na které se sejdou nejen odborníci, ale také pěstouni, kteří společně s odborníky řeší problémové situace souvisící s pěstounskou péčí. Krajské úřady mohou rovněž také řešit přípravu a vykonávat poradenskou činnost v oblasti poručenství v případě, že poručník o dítě osobně pečuje, nebo v oblasti péče jiné fyzické osoby (50). V rámci procesu zprostředkování náhradní rodinné péče, krajský úřad vybere zájemci vhodné dítě, resp. dítěti vhodné náhradní rodiče (38).

Při rozhodování o svěřením dítěte do péče náhradních rodičů se bere v potaz úroveň fyzického a psychického vývoje dítěte, potřeby dítěte, charakterové vlastnosti žadatele, jeho fyzický a psychický stav a schopnost pečovat o dítě, rodinné prostředí žadatele, jeho motivace a skutečnost, zda je vůbec vhodné svěřit dítě do některé z forem náhradní rodinné péče (34). Pro výběr vhodných osvojitelů či pěstounů pro konkrétní dítě je založen poradní sbor (38). Krajský úřad poté pozve zájemce k pohovoru, kde mu sdělí všechny potřebné informace o dítěti zahrnující údaje o biologických rodičích, o zdravotním a psychickém stavu dítěte apod. V případě, že bude mít žadatel zájem, může navštívit konkrétní dítě v dětském domově či v kojeneckém ústavu (21).

Dětský domov je zařízení, které funguje po celý rok a který dětem poskytuje náhradní výchovnou, vzdělávací a sociální péči. Jsou zde umístěny děti, o které nepečují jejich biologičtí rodiče a ani náhradní rodiče. Biologičtí rodiče si skutečnost, že nejsou schopni vychovávat dítě, často uvědomí až v pokročilejším věku dítěte, a tak se stává, že děti přichází do dětského domova ve vyšším věku. O starší děti však není v rámci náhradní rodinné péče příliš velký zájem. V dětském domově mohou žít děti od třech do 18 let, případně do 19 let. Dětské domovy však mohou plně zaopatřit také dospělé osoby do 26 let, které jsou nezaopatřeny z důvodu přípravy na budoucí povolání. Děti, jež jsou starší než 16 let, mohou žít v bytových jednotkách, které se nacházejí v komplexu dětského domova a které jsou dětem nabízeny v rámci samostatného bydlení. Rovněž také existuje chráněné bydlení, kterého mohou po určitou dobu využít mladí jedinci, kteří již ukončili svůj pobyt v dětském domově (5).

1.3 Náhradní rodinná péče osobami s homosexuální orientací

Problematika homosexuálního rodičovství je v současné době velmi aktuální. Zabývají se jí média a vznikají díky ní různé politické diskuze. Bylo také realizováno několik výzkumů, které se zabývaly tím, jak výchova homosexuálními rodiči ovlivňuje život dítěte v dospělosti (13). Od 80. let 20. století se mezi homosexuálně orientovanými lidmi výrazně zvýšil zájem o náhradní rodinnou péči, zejména o osvojení a pěstounskou péči (28). Právní úprava v České republice nepovoluje adopci dítěte registrovaným párům ani jednotlivcům. Je však nutno podotknout, že nebrání pěstounství, poručnictví, opatrovnictví nebo svěření dítěte do výchovy jednomu z partnerů (46).

Existují země, které povolují osvojení dítěte nejen homosexuálně orientovaným jedincům, nýbrž i párům. K takovým zemím patří např. Švédsko (4). Některé evropské země, k nimž patří např. s námi sousedící Německo, povolily homosexuálně orientovaným lidem alespoň adoptovat dítě svého partnera. V Německu však bylo zjištěno, že přes dvě třetiny osob, kterých se tato problematika týkala, možnost adopce nevyužily. LGBTI organizace vyžadují mnohem více než to, aby si homosexuálně orientovaní jedinci mohli osvojit dítě svého partnera. Prosazují, aby jim byla povolena, jakákoli forma adopce (25).

Nejčastějším argumentem společnosti, proč nepovolit adopci homosexuálně orientovaným osobám, je fakt, že by dítěti chyběl vzor matky a otce (25). Je třeba si uvědomit, že děti v dětských domovech také nemají vzor matky a otce. Vyrůstají však v prostředí, kde je spousta ženských a mužských vzorů, které jim vzor matky a otce do jisté míry nahradí (28). Také v rodině matek samoživitelek chybí vzor otce. Mužský vzor však nahrazují jiní muži z rodiny či z řad dalších blízkých lidí (47). V souvislosti s péčí o dítě homosexuálně orientovanými osobami pak nastává problém, jak bude dítě oslovovat novou partnerku, či partnera svého rodiče, co na to budou říkat jeho kamarádi a jak na to budou reagovat spolužáci ve škole. Dalším argumentem, kterým společnost vyjadřuje nesouhlas s adopcí homosexuálními lidmi, je skutečnost, že gayové a lesby

jsou velmi často promiskuitní a hrozí u nich vznik psychického nebo fyzického onemocnění (25).

I v dnešní době se najdou lidé, kteří o homosexuálech říkají, že nemají dostatečné rodičovské schopnosti pro výchovu dítěte, že z dětí žijících v gayské a lesbické rodině vyrostou rovněž homosexuálové nebo že tyto děti mohou mít problém s vlastní pohlavní identifikací a ztotožněním se s rodovou rolí, kterou zaujímají ve společnosti (10). Dokonce jsou i tací, kteří si myslí, že děti vyrůstající v homosexuální rodině mohou mít citové problémy, nižší inteligenci, nízké sebehodnocení nebo mohou být izolované před svým okolím (10). Řada výzkumů však tyto domněnky vyvrátila. Není podstatné, zda je dítě v péči dvou žen, dvou mužů nebo muže a ženy, nýbrž to, jak rodina funguje, jaké vztahy mají členové rodiny a jak vzájemně plní svá práva a povinnosti. Některé výzkumy naopak prokázaly, že výchova dětí homosexuálním párem má také svá pozitiva. Jednou z výhod je skutečnost, že děti mohou zaujímat loajálnější postoj k různým odlišnostem, jelikož vyrůstají v tolerantnějším prostředí. Znamená to tedy, že by u nich nemuselo docházet k diskriminujícímu chování vůči svému okolí a že by se dokázaly lépe vyrovnat s případnou vlastní odlišností. Další výhodou je také to, že děti pravděpodobně nebudou prosazovat tradiční pojetí rodových rolí (10).

Děti pozitivně ovlivňuje, když jejich rodiče žijí ve spokojeném soužití, neskrývají před nimi svou sexuální orientaci a přiznají se k ní nejlépe před pubertou svých dětí. Pro správný vývoj dítěte v homosexuální rodině je také důležitý postoj jeho širší rodiny k homosexualitě a rovněž to, zda mají nějakou jinou podobnou zkušenost ze svého okolí (10). V Německu byla provedena studie, aby se zjistilo, zda děti vychovávané osobami s homosexuální orientací pociťují nějaké znevýhodnění oproti jiným dětem. Vzorkem pro tuto studii byly děti, o které pečovaly od dětství osoby žijící v homosexuálním partnerství, přičemž ani jedna z nich nebyla v žádném příbuzenském vztahu k dítěti. Výsledky ukázaly, že děti vychovávané cizími homosexuálními rodiči mají dostatečně naplněny všechny své životní potřeby stejně tak, jak je tomu v případě péče cizími heterosexuálními rodiči. Někteří občané Německa však výsledky této studie napadli a prohlásili, že jde o nepoctivou a nespolehlivou práci a že mohou existovat určité rozdíly

mezi dětmi vychovávanými gayskými a lesbickými páry a dětmi, které jsou v péči osob s heterosexuální orientací (25).

V červnu roku 2014 proběhlo v České republice šetření, prostřednictvím kterého se zjišťovaly postoje veřejnosti k právům homosexuálů. Veřejnosti byly kladeny otázky, které se týkaly toho, do jaké míry je společnost tolerantní vůči homosexuálně orientovaným ženám a mužům, dále zda souhlasí s registrovaným partnerstvím či se sňatkem homosexuálně orientovaných partnerek a partnerů a zda by jim mělo být přiznáno právo osvojit si dítě z dětského domova nebo osvojit si dítě své partnerky, či partnera, se kterým žijí ve společné domácnosti a se kterým se společně podílejí na výchově dítěte. Při zjišťování tolerance společnosti vůči homosexualitě, byli respondenti tázáni, zda by jim přiznání k této sexuální orientaci způsobilo nějaké problémy s lidmi ze svého okolí (6).

Z průzkumu je zřejmé, že více než polovina respondentů, přesněji 53%, si myslí, že by jim přiznání homosexuální orientace způsobilo určité problémy, 37% respondentů zastává názor, že by jim tímto žádné problémy nevznikly, a 10% respondentů neví, jak by se jejich okolí zachovalo. Lidé, kteří očekávají negativní reakci svého okolí, často žijí v obci s méně než 800 obyvateli, je jim více než 60 let a jsou politicky levicově orientovaní. Opačný názor zaujímají často lidé, kteří žijí v menším městě s méně než 15 000 obyvateli nebo v Praze, kterým je méně než 30 let, kteří vystudovali vysokou školu a kteří mají mezi svými blízkými homosexuálně orientovaného jedince. Průzkum dále prokázal, že téměř tři čtvrtiny, přesněji 73%, obyvatel prosazuje uzavření registrovaného partnerství, a přes polovinu, konkrétně 58%, obyvatel souhlasí s osvojením dítěte partnerky, či partnera. S uzavřením sňatku mezi homosexuálně orientovanými osobami a s adopcí dětí z dětského domova souhlasí pouze 45% lidí naší společnosti (6).

Ačkoli zákon o registrovaném partnerství zatím nepovoluje registrovaným partnerům osvojení dítěte a ani asistovanou reprodukci, žijí na našem území rodiny, ve kterých jsou vychovávány děti homosexuálními páry. Takové rodiny jsou označovány jako tzv. homoparentální rodiny. Většinou se jedná o rodiny, ve kterých se nachází dítě z partnerova předchozího partnerství. U lesbických párů se však také objevují případy,

kdy je narození dítěte teprve plánováno (42). Zatímco dřívější organizace, ke kterým patřila Gay iniciativa či Gay a lesbická liga, bojovaly o vytvoření institutu registrovaného partnerství, současná organizace PROUD, která funguje od roku 2010, prosazuje právo uzavřít manželství a adoptovat dítě osobami stejného pohlaví. Organizace PROUD zastává názor, že homosexuálně orientovaní lidé by měli mít právo osvojit si biologické dítě partnerky či partnera, a také prosazují individuální adopci i společné osvojení homosexuálními páry (41).

Osvojení dítěte homosexuálně orientovaným jedincem, jenž je partnerkou, či partnerem rodiče dítěte, podporuje nejen společnost, jak již bylo zjištěno prostřednictvím veřejného mínění, ale také známé tváře českého showbiznisu, sportu a mnoho osob z řad politiků, z nichž významnou roli zaujímá předsedkyně Stálé komise pro rodinu, rovné příležitosti a národnostní menšiny Radka Maxová, která je jednou z osob, které předložily novelu zákona o registrovaném partnerství (41). Pokud vstoupí v platnost změna zákona o registrovaném partnerství, bude homosexuálně orientovaným jedincům umožněno osvojení dítěte jejich partnera. Pokud však bude mít dítě zapsaného druhého rodiče ve svém rodném listě, bude třeba souhlasu s osvojením tohoto rodiče (7).

Do 12 let věku dítěte bude před soudem dítě zastupováno orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Dosažením věku 12 let se bude moci dítě samostatně rozhodnout, zda chce být osvojeno. Změnou zákona však nebude možná jakákoli jiná podoba osvojení dítěte v případě uzavření registrovaného partnerství. Znamená to tedy, že registrované osoby nebudou moci adoptovat dítě z ústavní péče. Pokud dojde k zániku partnerství, bude soud v souvislosti s péčí o dítě postupovat jako při rozvodu manželství. Nová právní úprava by s sebou měla rovněž přinést možnost změny příjmení dítěte podle příjmení rodičova partnera. Návrh změny zákona o registrovaném partnerství je v souladu s mezinárodními smlouvami a s právními předpisy Evropské unie (7).

2 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaký postoj zaujímají muži – homosexuálové k náhradní rodinné péči z hlediska své sexuální orientace a následně jakým způsobem vnímají celkový systém náhradní rodinné péče v České republice.

Tyto cíle jsem pro bakalářskou práci zvolila z toho důvodu, že bych chtěla poznat pohled samotných homosexuálů na problematiku náhradní rodinné péče. Podle mého názoru existuje řada výzkumů, které se věnují tomu, jak veřejnost v České republice vnímá výchovu dítěte osobami s homosexuální orientací, ale příliš se nezabývají tím, jak na výchovu dítěte pohlíží samotní homosexuálové. Společnost se nevěnuje tomu, v čem spatřují homosexuálové výhody, v čem naopak nevýhody, čeho se obávají apod. Právě pro to si myslím, že by bakalářská práce mohla být přínosem pro veřejnost, jelikož poskytne lidem nové poznatky v oblasti náhradní rodinné péče z trochu jiné perspektivy.

Pro naplnění těchto cílů byly vytvořeny dvě výzkumné otázky, které zní:

1. Touží muži s homosexuální orientací stát se rodičem?
2. Shledávají muži s homosexuální orientací na systému náhradní rodinné péče v České republice nějaká negativa?

3 METODIKA VÝZKUMU

Pro bakalářskou práci byl zvolen kvalitativní výzkum, prostřednictvím kterého je možné zjistit podrobné informace o zkoumaném jevu z přirozeného prostředí komunikačních partnerů a rovněž také nahlédnout do zkoumané problematiky (14). Konkrétně se jedná o fenomenologické zkoumání, o kterém Jan Hendl (14, s. 126) hovoří takto: *„Hlavním cílem fenomenologického zkoumání je pospat a analyzovat prožitou zkušenost se specifickým fenoménem, kterou má určitý jedinec nebo skupina jedinců. Tento přístup vychází z filozofické fenomenologie. Výzkumník se snaží vstoupit do vnitřního světa jedince, aby porozuměl významům, jež fenoménu přikládá.“*

Data od jednotlivých komunikačních partnerů byla získána prostřednictvím metody kvalitativního dotazování a techniky polostrukturovaného rozhovoru neboli rozhovoru pomocí návodu. Jan Hendl (14, s. 174) definuje tento druh rozhovoru následovně: *„Návod k rozhovoru představuje seznam otázek nebo témat, jež je nutné v rámci interview probrat. Tento návod má zajistit, že se skutečně dostane na všechna pro tazatele zajímavá témata. Je na tazateli, jakým způsobem a v jakém pořadí získá informace, které osvětlí daný problém.“* Pro zaznamenání zjištěných dat od komunikačních partnerů byl využit diktafon, jehož výhodou je skutečnost, že zachytí vše, co se během rozhovoru odehrálo, a že si výzkumník nemusí psát žádné poznámky a může se plně soustředit na rozhovor. Záznamy jednotlivých rozhovorů na diktafonu byly následně převedeny do písemné podoby a jsou přístupné k nahlédnutí v příloze 1.

Výběrový soubor tvoří osm bezdětných mužů s homosexuální orientací ve věkovém rozmezí od 20 do 35 let. Konkrétní věk jednotlivých komunikačních partnerů je možno vidět v tabulce 1. Komunikační partneři byli vybíráni na základě techniky sněhové koule založené na kombinaci účelového a náhodného prostého výběru. Tato technika spočívá v tom, že si výzkumník nejprve zajistí osobní kontakt s některými osobami z budoucích komunikačních partnerů a následně s nimi realizuje rozhovor. Od těchto komunikačních partnerů získá doporučení na další osoby, které by byly také ochotny účastnit se výzkumu. Výzkumník si s nimi opět domluví schůzku a získá nové kontakty. Tento postup se neustále opakuje až do doby, kdy dojde k tzv. saturaci (35).

Rozhovory s komunikačními partnery byly realizovány na základě osobního kontaktu a probíhaly na předem sjednaných místech.

Tabulka 1: Věk komunikačních partnerů

Komunikační partner	Věk
Komunikační partner A	27 let
Komunikační partner B	30 let
Komunikační partner C	35 let
Komunikační partner D	20 let
Komunikační partner E	27 let
Komunikační partner F	22 let
Komunikační partner G	34 let
Komunikační partner H	23 let

Zdroj: Vlastní výzkum

Pro analýzu zjištěných dat byla použita metoda vytváření tzv. trsů, která podle Michala Miovského (35, s. 221) spočívá v následujícím: „Metoda vytváření trsů slouží obvykle k tomu, abychom seskupili a konceptualizovali určité výroky od skupin, např. dle rozlišení určitých jevů, místa, případů atd. Tyto skupiny (trsy) by měly vznikat na základě vzájemného překryvu (podobnosti) mezi identifikovanými jednotkami.“ Prostřednictvím této metody analyzování zjištěných dat se vytvářejí obecnější kategorie, které se stávají součástí určitého trsu na základě opakujících se vlastností (35).

4 VÝSLEDKY

Pro vyhodnocení dat získaných od jednotlivých komunikačních partnerů z rozhovorů bylo vytvořeno deset tzv. trsů doplněných tabulkami. Pomocí těchto trsů bude možno docílit naplnění již zmíněných výzkumných otázek.

Trs 1: Nedostatky v systému náhradní rodinné péče

Komunikační partner	Nemožnost osvojení dítěte homosexuály	Problém při výběru heterosexuálních náhradních rodičů	Problém v definování opravdového zájmu biologických rodičů o dítě	Možnost odebrání dítěte z pěstounské péče	Žádné nedostatky v systému náhradní rodinné péče
A	X			X	
B	X				
C		X			
D	X		X		
E	X				
F	X	X			
G					X
H	X				

Zdroj: Vlastní výzkum

Rozhovory s jednotlivými komunikačními partnery byly zahájeny otázkou, zda spatřují v systému náhradní rodinné péče v České republice nějaká negativa nebo nějaké nedostatky a zda existuje něco, co by na systému náhradní rodinné péče v České republice změnili. Jak je uvedeno v předchozí tabulce, pouze jeden z osmi dotázaných komunikačních partnerů v tomto systému žádné nedostatky nespátřuje. Šest z osmi komunikačních partnerů na tuto otázku odpovědělo, že jako nedostatek v tomto systému vnímá nemožnost osvojení dítěte homosexuálně orientovanými osobami. Pouze dva komunikační partneři tuto variantu nevedli. V obou případech se jednalo o osoby, které se nacházejí v horní hranici věkového rozpětí stanoveném pro tento výzkum.

Čtyři komunikační partneři pak uvedli, že v systému náhradní rodinné péče v České republice spatřují další nedostatky. Komunikační partner C a komunikační partner F se shodli na tom, že nejsou spokojeni s výběrem heterosexuálních náhradních rodičů. Komunikační partner C argumentoval následovně: *„Jako nedostatek vidím to, že si někdo bere děti do pěstounské péče ze zjištěných důvodů, aby dostával peníze, a to není z lásky k dítěti. To je těžké odhadnout. Já si dovoluji říct, že homosexuální páry by to takto nedělaly, protože mají potřebu mít dítě, které budou milovat a budou mu moci dát lásku. Určitě nekoukají na peníze. To dělají heterosexuálně orientované páry, ale samozřejmě ne všechny. Najdou se zkrátka takoví lidé mezi nimi.“*

Komunikační partner F ve své odpovědi zmínil, že vidí problém v tom, že u některých heterosexuálních náhradních rodičů dochází k tomu, že dítě je opakovaně umístováno do různých rodin. Podle jeho názoru by měly být podmínky pro umístění dítěte do náhradní rodiny přísnější. Nechápe, jak může být dítě předáno do heterosexuální náhradní rodiny, která není pro dítě vhodná, když společnost nechce homosexuálně orientovaným párům povolit to, aby mohly společně vychovávat dítě.

Jeden z osmi dotázaných komunikačních partnerů by na systému náhradní rodinné péče v České republice upravil podmínky právní volnosti dítěte. Konkrétně to definoval takto: *„Je hrozné, že když rodič napíše dítěti do dětského domova jednou za čas nějaký dopis, bere se to tak, že o dítě jeví zájem. Myslím si, že v tomhle ohledu je v České republice špatně nastavený systém a mělo by se to určitě změnit.“* Další z osmi dotázaných komunikačních partnerů uvedl, že se mu v rámci pěstounské péče nelíbí skutečnost, že dítě může být náhradním rodičům kdykoli odebráno.

Trs 2: Názor na umožnění adopce osobám s homosexuální orientací

Komunikační partner	Souhlasím s umožněním osvojení partnerova dítěte	Souhlasím s umožněním osvojení dítěte z dětského domova	Mám s umožněním osvojení homosexuály rozporuplné pocity
A	X	X	
B	X	X	
C	X	X	
D	X	X	
E	X	X	
F	X	X	
G			X
H	X	X	

Zdroj: Vlastní výzkum

V průběhu rozhovoru byl věnován prostor také tomu, jaký postoj zaujímají komunikační partneři ke skutečnosti, že by homosexuálně orientovaným osobám bylo umožněno osvojení dítěte jejich partnera a dítěte z dětského domova. Komunikační partneři byli dotazováni na to, zda zaregistrovali, že na podzim minulého roku byl podán návrh změny zákona o registrovaném partnerství, který by umožňoval homosexuálně orientovaným osobám osvojení dítěte jejich partnera. Všichni z osmi dotázaných o tomto návrhu změny zákona věděli a téměř všichni také souhlasili s jeho uzákoněním.

Rovněž by také přivítali, kdyby bylo homosexuálně orientovaným osobám povoleno osvojení dítěte z dětského domova. Pouze komunikační partner G uvedl, že má v tomto ohledu rozporuplné pocity. Na jedné straně by chtěl, aby byla homosexuálům povolena adopce dítěte jejich partnera i dítěte z dětského domova, ale na druhou stranu se domnívá, že homosexuálové nedokážou poskytnout dítěti to, co jim nabízí heterosexuální rodiče. V rozhovoru však žádné konkrétní informace týkající se výchovy dítěte homosexuálními rodiči nesdělil. Pouze dodal, že by jim vytvořil přísné podmínky při osvojování dítěte.

Trs 3: Zkušenosti s péčí o dítě

Komunikační partner	Pečoval jsem o dítě svých příbuzných	Pečoval jsem o dítě svých přátel	Pracuji jako učitel	Nemám žádné zkušenosti s péčí o dítě
A	X	X	X	
B	X	X		
C	X			
D	X			
E				X
F	X			
G				X
H	X			

Zdroj: Vlastní výzkum

Většina komunikačních partnerů má již nějaké zkušenosti s výchovou dítěte. Pouze dva z nich uvedli, že o žádné dítě nikdy nepečovali. Šest z osmi komunikačních partnerů pečovalo o dítě svých příbuzných. Jednalo se zejména o jejich mladší sourozence, sestřenice a bratrance, ale také o neteře, synovce a další děti jejich příbuzných. Dva komunikační partneři pečovali také o děti svých přátel, z nichž jeden během rozhovoru sdělil následující informace: „Bydlel jsem u kamarádky, která měla na starost výchovu tří dětí. Dětem v té době bylo asi šest let, čtyři roky a rok a půl. Pomáhal jsem jí s nimi. Hrál jsem tam jakoby otce od rodiny. Ráno jsem dovedl děti do školky a odpoledne, když jsem skončil v práci, jsem je vyzvedl a postaral jsem se o to, aby se všichni večer vykoupli. Rozhodně jsem s tím neměl problém a nevadilo mi to.“ Komunikační partner A má zase jisté zkušenosti s výchovou dětí v rámci pedagogické činnosti ve škole, kde pracuje jako učitel.

Trs 4: Touha po péči o dítě

Komunikační partner	Chci dítě	Chci dítě, ale ne nyní	Spíše chci dítě	Spíše nechci dítě	Nevím, zda chci dítě	Preferoval bych osvojení
A	X					X
B		X				X
C				X		X
D					X	X
E			X			X
F		X				X
G					X	X
H		X				X

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak je možné vidět v předchozí tabulce, názory na to, zda chtějí komunikační partneři vychovávat děti, byly poněkud různorodé. Nejvíce osob se shodlo na tom, že by chtěly mít děti, ale ne nyní. Tuto odpověď uvedly tři osoby z osmi dotázaných komunikačních partnerů. Komunikačního partnera B při tomto rozhodnutí nejvíce ovlivnila skutečnost, že v současné době nemá pro dítě dostatečný prostor v bytě, a také skutečnost, že by ho nedokázal finančně zabezpečit. Komunikačnímu partnerovi F by nyní bránilo ve výchově dítěte studium a komunikačnímu partnerovi H zase nedostatek času, jehož hlavní příčinou je zaměstnání. Pouze jedna osoba zmínila, že nad výchovou dítěte neustále přemýšlí a že by o osvojení dítěte určitě stála, pokud by jí to současná legislativa povolila.

Komunikační partner E by spíše chtěl dítě, nikoli však v současné době. Svou odpověď zdůvodnil takto: „Z toho hlediska, že bych jednou chtěl adoptovat dítě, mě nejvíce asi ovlivňuje partner a i to, že stárnu a začínám se usazovat. Na druhou stranu zatím nechci adoptovat dítě, protože jsem se ještě neusadil tak moc a nemám zajištěné živobytí natolik, abych to risknul. Ještě bych nedokázal zodpovědně zaručit, že všechno dokážu zajistit. Ještě nevydělávám tolik peněz, nemám tolik času a tak dále.“ Nejvýznamnějšími faktory, které ovlivnily komunikační partnery v názoru, proč se stát rodičem, jsou rodičovské pudy, touha předat kousek sebe někomu jinému, partner a věk.

Ostatní osoby měly odlišné názory. Dva komunikační partneři uvedli, že neví, zda chtějí vychovávat dítě a jeden přiznal, že by již spíše nechtěl pečovat o dítě. V jeho

rozhodnutí ho nejvíce ovlivňuje skutečnost, že nemá partnera a že je navyklý na určitý životní standard. Když byli komunikační partneři tázáni, jakou formu náhradní rodinné péče by preferovali, všichni bez rozmyšlení odpověděli, že by si zvolili adopci. Všichni se shodli na tom, že hlavním důvodem je to, že si přejí, aby dítě bylo jako jejich vlastní a nikdo jim ho nemohl vzít.

Trs 5: Představa o zvládnání rodičovské role

Komunikační partner	Zvládnul bych roli rodiče	Udělal bych maximum pro to, abych byl dobrý rodič	Byl bych průměrný rodič	Nevím, jaký bych byl rodič
A				X
B	X	X		
C			X	
D	X			
E				X
F		X		
G				X
H	X			

Zdroj: Vlastní výzkum

Z předchozí tabulky vyplývá, že představy o tom, jací by komunikační partneři byli rodiče, jsou nejednotné. Polovina dotázaných si myslí, že by roli rodiče zvládla nebo by alespoň udělala maximum pro to, aby byla dobrým rodičem. Komunikační partner C v rozhovoru uvedl: „*Já nevím. Řekl bych, že bych byl takový průměrný rodič. Nebyl bych ani moc přísný a ani moc mírný. Myslím si, že bych nějak nevybočoval. Asi bych dokázal dát dítěti facku, ale to už bych musel být pořádně vytočený.*“ Tři komunikační partneři nemají žádnou představu o tom, jací by byli rodiče.

Trs 6: Touha partnerů po dítěti

Komunikační partner	Chce dítě	Spíše chce dítě	Nevím	Nemám partnera
A		X		
B		X		
C				X
D				X
E	X			
F	X			
G	X			
H			X	

Zdroj: Vlastní výzkum

V rozhovorech byla komunikačním partnerům kladena také otázka, jaký postoj zauímají k výchově dítěte jejich partneri. Šest komunikačních partnerů uvedlo, že žijí s přítelem. Pouze dvě osoby přiznaly, že žádného partnera nemají. V předchozí tabulce je možno vidět, že většina osob se domnívá, že by jejich partneri děti chtěli, popřípadě spíše chtěli. Pouze komunikační partner H neví, jaký názor na tuto problematiku zastává jeho přítel. Zároveň si o něm myslí, že by nebyl pro dítě vhodným rodičem. Rozhovorů se účastnily dva partnerské páry, díky čemuž je možno jejich odpovědi porovnat. Komunikační partner A žije s komunikačním partnerem E a komunikační partner G žije s komunikačním partnerem H. Výsledky ukázaly, že první ani druhá dvojice se ve svém odhadu nespletla.

Trs 7: Obavy a osobní překážky ve výchově dítěte

Komunikační partner	Otázka, zda se dítě vyvíjí „normálně“	Finanční prostředky	Prostor pro dítě	Nejistota, zda bych roli rodiče zvládnul
A	X			
B		X	X	
C				
D		X		
E		X		
F				
G				X
H				

Zdroj: Vlastní výzkum

Trs 7: Obavy a osobní překážky ve výchově dítěte (2)

Komunikační partner	Nedostatek času	Věk	Absence přítele
A			
B			
C			X
D		X	X
E	X		
F	X		
G	X		
H	X		

Zdroj: Vlastní výzkum

Informace získané od komunikačních partnerů poukazují na to, že největšími osobními překážkami v péči o dítě je nedostatek času a nedostatek finančních prostředků. Gaye v jejich rozhodnutí stát se rodičem rovněž ovlivňuje skutečnost, že nemají přítele, věk, ale také to, že nemají pro dítě prostor v bytě. Gayové se rovněž obávají toho, zda se dítě vyvíjí „normálně“ a zda by roli rodiče zvládli. Toho, zda se dítě žijící v homosexuální rodině vyvíjí „normálním“ způsobem, se obává komunikační partner A, který v rozhovoru uvedl: „Vždy tu je nadhozená otázka, zda se dítě vyvíjí normálně, když vyrůstá v takové domácnosti, ale existuje prý řada případů, kdy to na děti žádný negativní vliv nemělo.“ Nedostatkem času trpí polovina z dotázaných. Hlavní příčinou je studium nebo zaměstnání. Tři osoby z osmi komunikačních partnerů se

obávají, že by z důvodu nedostatečných finančních prostředků nedokázaly dítě optimálně hmotně zabezpečit.

Dva komunikační partneři uvedli, že nemají přítele, což je jeden z faktorů, které je ovlivňuje v jejich rozhodnutí stát se rodičem. Komunikační partner C hovoří o překážkách, které mají vliv na jeho rozhodnutí týkající se výchovy dítěte, následovně: „Zatím není nikdo, kdo by se mnou chtěl dítě mít, jelikož nemám žádného partnera. Kdybych měl partnera, tak by se o tom dalo uvažovat. Takže je možné, že třeba někdy, až budu mít přítele, budu chtít vychovávat dítě. V současné době ale ne. Dítě je starost na víc. Člověk má nějaký standard a tohle by byl velký zásah do jeho běžného způsobu života. Takže si myslím, že mě v mém rozhodnutí ovlivňuje hlavně to, že to není s kým probírat.“ Pro komunikačního partnera D je překážkou ve výchově dítěte jeho věk. Považuje se totiž za příliš mladého na péči o dítě a rád by si užil nezávazného života.

Trs 8: Podpora od nejbližších osob

Komunikační partner	Podpora od rodiny	Částečná podpora od rodiny	Žádná podpora od rodiny	Podpora od přátel
A	X			X
B	X			X
C	X			
D	X			X
E	X			X
F	X			X
G			X	X
H		X		X

Zdroj: Vlastní výzkum

V průběhu rozhovoru byli komunikační partneři dotazováni na to, jak by jejich okolí reagovalo na skutečnost, že vychovávají dítě, a jak velkou podporu by měli od své rodiny a od svých přátel. Šest z osmi komunikačních partnerů uvedlo, že si myslí, že by měli v tomto ohledu plnou podporu od rodiny. Komunikační partner H se domnívá, že by získal pouze částečnou podporu od rodiny. Podle jeho mínění by s tím jeho otec rozhodně nesouhlasil. Jeho sestra by mu však oporou byla. Komunikační partner G od své rodiny neočekává, že by reagovala pozitivním způsobem, kdyby si vzal dítě do

náhradní rodinné péče. Téměř všichni komunikační partneři předpokládají, že by je jejich přátelé podporovali v rozhodnutí pečovat o dítě. Pouze komunikační partner C dostatečně neseznámil své okolí se skutečností, že je homosexuál, tudíž v rozhovoru nesdělil, jak by jeho přátelé reagovali.

Trs 9: Výhody ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami

Komunikační partner	Dítě nemusí vyrůstat v dětském domově	Materiální zabezpečení	Větší tolerance rodičů vůči dítěti	Větší tolerance dítěte	Větší odolnost dítěte vůči okolí
A	X				
B	X				
C	X		X		
D		X			
E				X	X
F	X	X			
G	X				
H					

Zdroj: Vlastní výzkum

Trs 9: Výhody ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami (2)

Komunikační partner	Jiný pohled na svět	Ulehčení státnímu systému	Nechci, aby homosexuální rodičovství bylo zvýhodňováno vůči heterosexuálnímu	Žádné výhody
A		X	X	
B				
C				
D				
E				
F	X		X	
G		X		
H				X

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak je vidět v předchozích dvou tabulkách nejčastěji zmiňovaná výhoda ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami je skutečnost, že dítě nemusí vyrůstat v dětském domově. Tento názor zastává pět osob z osmi komunikačních partnerů.

Komunikační partner A tuto skutečnost sdělil následujícím způsobem: „*Podle mě, když vychovává dítě nějaký ústav, tak to stejně nikdy není ono. To za prvé. A když to vezmu z čistě praktického hlediska, stát zatěžuje mnohem víc, že musí vést nějaké ústavy, místo aby tady fungovaly nějaké rodiny.*“ Výhodu v ulehčení státnímu systému spatřuje také komunikační partner G, který v rozhovoru uvedl: „*Jediná výhoda je ta, že by se ulehčilo státnímu systému. Stát by se nemusel starat o dítě. O dítě by se postarali dva lidé. Dítě by tedy nemuselo vyrůstat v dětském domově. To je jediná výhoda, kterou v tom vidím.*“

Komunikační partneři vnímají jako výhodu také to, že homosexuálové dokážou dítě dobře materiálně zabezpečit. Komunikační partner F toto tvrzení zdůvodnil tím, že homosexuálové obvykle nemají svoji vlastní rodinu, kterou by museli živit, a tak si dokážou našetřit finanční prostředky. Komunikační partner D uvedl, že homosexuálové považují peníze za svůj životní styl. Gayové shledávají další pozitiva rovněž v tom, že homosexuálně orientovaní rodiče jsou více chápatelší než heterosexuální rodiče a že děti jsou více tolerantní vůči odlišnostem ve společnosti. Výchova homosexuálně orientovanými rodiči může podle komunikačních partnerů dítěti napomoci vytvořit si vlastní pohled na svět a stát se odolným vůči negativním reakcím svého okolí. Komunikační partner H jako jediný nespatřuje v péči o dítě homosexuálně orientovanými osobami žádnou výhodu.

Komunikační partner A a komunikační partner F si nepřejí, aby bylo homosexuální rodičovství zvýhodňováno vůči heterosexuálnímu rodičovství. Komunikační partner A v rozhovoru řekl: „*Nechci to brát jako skupinu s nějakým výsadním postavením. To nemám moc rád, aby někdo vyloženě upozorňoval na to, že je gay nebo lesba, a nějak to vyloženě proklamoval. Spíš bych chtěl, aby to bylo přijímané jako něco běžného a normálního a aby na tom nepřišlo nikomu nic divného. Aby to zkrátka byla normální rodina.*“ Komunikační partner F zase uvedl: „*Je sice pravda, že v rámci snahy o uzákonění adopce homosexuálními páry by z lidí, kteří sdílí tento názor měly výhody létat jak z roztrženého pytle, ale já osobně zastávám ten názor, že by zde neměly být až takové výhody. Naopak by mělo být na homosexuální rodičovství pohlíženo jako na rovné heterosexuálnímu rodičovství. S čímž souvisí i to, že by se negativita alias*

nevýhody měly postupně odstranit, tak aby se skutečně jednalo o stejnou úroveň péče o dítě.“

Trs 10: Nevýhody ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami

Komunikační partner	Absence vzoru druhého pohlaví	Negativní reakce okolí	Negativní reakce dítěte v pozdějším věku	„Zbyrokratizovaný“ systém
A	X			
B		X		X
C		X		
D	X	X		
E		X		
F		X		
G			X	
H			X	

Zdroj: Vlastní výzkum

Komunikační partneři v rozhovorech nejčastěji uváděli jako nevýhodu ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami negativní reakci okolí. V rozhovorech se o této nevýhodě zmínilo pět osob z osmi komunikačních partnerů. Komunikační partner E argumentoval následujícím způsobem: „Nevýhoda může být v tom, že se ostatní děti mohou dítěti smát, protože ještě na to nejsou příliš zvyklé. Společnost na to není ještě úplně nachystaná, nebo alespoň generace současných rodičů. Na druhou stranu může taková zkušenost dítě posunout dál. Je spousta dětí, kterým se doted' někdo posmíval kvůli něčemu úplně jinému. Děti si najdou vždy něco, čím mohou nějak ublížit.“

Mezi další negativa ve výchově dítěte osobami s homosexuální orientací, která komunikační partneři uvedli v rozhovorech, patří negativní reakce dítěte v pozdějším věku, zbyrokratizovaný systém a skutečnost, že by dítěti chyběl vzor matky, popřípadě vzor otce. Toho, že by děti mohly v pozdějším věku negativně reagovat na skutečnost, že jejich rodiče jsou homosexuálové, se obávají komunikační partneři G a H, kteří žijí ve společném partnerském soužití. Komunikační partner B zmínil v rozhovoru, že jako nevýhodu vnímá současný „zbyrokratizovaný systém“. Vysvětlil to tak, že registrovaným partnerům stále nejsou přiznána taková práva, jaká mají heterosexuálové.

Dva komunikační partneři spatřují nevýhodu v tom, že by dítěti, vychovávanému homosexuálními rodiči, mohl do určité míry chybět vzor matky. Komunikační partner A zastává následující názor: *„Co se týká nevýhody, obvykle se jako nevýhoda uvádí, že dítě nemá druhý vzor. Může mu to možná chybět, ale pokud je rodina dostatečně rozvětvená, tak si samozřejmě ty vzory najde v příbuzenstvu nebo v okruhu přátel. Neexistuje, že je dítě ve vakuu s těmi dvěma rodiči. Tak to bych určitě bral jako možnou nevýhodu, že by mělo takový, možná jednostranný, pohled, ale teoreticky, když dítě vychovává heterosexuální pár, tak je to také jednostranný pohled nebo jedna varianta nebo jedna možnost a i přes to může být dítě homosexuální. Takže to je převrácená situace. To, že homosexuální dítě vychovávají heterosexuální rodiče, z něj také neudělá heterosexuála. Proč by to mělo být obráceně.“* Komunikační partner D v rozhovoru uvedl: *„Určitě bych se bál, aby dítě nebylo šikanováno nebo aby nemělo nějaký špatný příklad do budoucna, jelikož by nemělo výchovu od matky. Ale zase tu máme lidi, kteří vychovávají dítě sami. Ať je to žena nebo chlap. Jsou to samoživitelé a také to zvládají. Z dítěte vyroste normální člověk.“*

5 DISKUZE

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký postoj zaujmají muži – homosexuálové k náhradní rodinné péči z hlediska své sexuální orientace a jakým způsobem vnímají celkový systém náhradní rodinné péče v České republice. Pro naplnění těchto cílů byly vytvořeny dvě výzkumné otázky. První výzkumná otázka zněla, zda muži s homosexuální orientací shledávají na systému náhradní rodinné péče v České republice nějaká negativa. Smyslem druhé výzkumné otázky bylo zjistit, zda muži s homosexuální orientací touží po tom stát se rodičem. Na výzkumné otázky byla nalezena odpověď prostřednictvím vyhodnocených dat z polostrukturovaných rozhovorů s osmi komunikačními partnery.

Většina komunikačních partnerů vnímá jako negativum v systému náhradní rodinné péče v České republice to, že současná právní legislativa neumožňuje homosexuálně orientovaným párům ani registrovaným jedincům osvojení dítěte. Zájem o umožnění adopce homosexuály koresponduje s tím, jak se homosexuálové snaží v současné společnosti prosadit svá práva. V České republice se aktuálně řeší skutečnost, zda má být homosexuálům povoleno osvojení dítěte partnera, což bude mít, podle mého názoru, dlouhého trvání. Nemožnost osvojení dítěte homosexuály však není jediné negativum, které komunikační partneři uvedli. V systému náhradní rodinné péče v České republice shledávají další nedostatky. Komunikační partneři nejsou spokojeni s výběrovým procesem heterosexuálních náhradních rodičů a spatřují problém v definování opravdového zájmu biologických rodičů o dítě.

V tomto ohledu vidí problém také Blanka Vildová (55), metodička sociálněprávní ochrany dětí, která tvrdí, že v současné době je preferován názor, že biologická rodina je pro dítě nezastupitelná a že v případě úpravy podmínek biologických rodičů pro výchovu dítěte by se mělo dítě vrátit zpět k původní rodině. Často se pak stává, že děti zůstávají v dětském domově, poněvadž jejich biologičtí rodiče žádnou pozitivní změnu ve svém životě nerealizují. Navíc své děti jednou za čas navštíví v dětském domově, což znamená, že dítě nemůže být osvojeno náhradními rodiči, jelikož není splněna

podmínka kvalifikovaného nezájmu (55). Co se týká výběrového procesu, Jana Nožířová (38) hovoří o tom, že krajský úřad se snaží vybrat dítěti co nejvhodnější náhradní rodiče. Nemělo by docházet k tomu, že by děti byly vybírány náhradním rodičům podle toho, zda splňují jejich představy. Otázkou však je, zda je tato zásada skutečně dodržována (38).

Jeden komunikační partner v rozhovoru uvedl, že vnímá jako nedostatek to, že dítě v pěstounské péči může být náhradním rodičům kdykoli odebráno. Pouze jeden komunikační partner žádné nedostatky v systému náhradní rodinné péče v České republice neshledává. Martina Vančáková (39), která pracuje v Nadačním fondu J&T, jenž slouží kromě jiného k pomoci pěstounům nebo zájemcům o pěstounskou péči při řešení obtížných situací, hovoří o tom, že v případě, že biologičtí rodiče zajistí vše potřebné pro výchovu dítěte, bude jim s největší pravděpodobností dítě navraceno z pěstounské péče zpět do jejich vlastní péče.

Vyhodnocená data bakalářské práce dále vyjadřují, že postoje homosexuálů k výchově dítěte nejsou zcela jednoznačné. Homosexuálové si samozřejmě přejí, aby se současná právní legislativa změnila a umožnila jim osvojení dítěte, a to jak dítěte partnera, tak dítěte z dětského domova, ale komunikační partneři, se kterými byl realizován rozhovor, by v současné době nechtěli vychovávat dítě. Pouze jeden komunikační partner by si přál dítě již nyní. Ostatní by chtěli pečovat o dítě až v pozdějším věku nebo neví, zda je výchova dítěte to, co by se mělo stát součástí jejich života. Pouze jeden komunikační partner uvedl, že by dítě spíše nechtěl. Komunikační partneři, kteří žijí v partnerském soužití, hovořili v rozhovoru o tom, že si myslí, že by jejich partneři s největší pravděpodobností chtěli mít děti. Pouze jeden komunikační partner nevěděl, zda by jeho přítel o výchovu dítěte stál.

Němečtí odborníci E. Kleinert, O. Martin, E. Brähler a Y. Stöbel-richter (19) hovoří o tom, že zájem homosexuálů o výchovu dítěte neustále narůstá. Australští odborníci D. W. Riggs a C. Due (44) rovněž uvedli, že za posledních deset let stoupl počet gayů, kteří chtějí pečovat o dítě. Gayové našli řadu způsobů, jak toho dosáhnout. Jednou z možností je využití náhradního mateřství, dále darování spermatu lesbickému páru, se kterým homosexuální pár vytvoří společné rodičovství, a v neposlední řadě využití

adopce a pěstounské péče (44). Prostřednictvím australsko-novozélandské studie, jíž se účastnilo 88 gayů, kteří vychovávali děti, se ukázalo, že 39% respondentů má již dítě z předchozího heterosexuálního partnerství, 23% gayů se rozhodlo se svým partnerem pro dítě pomocí náhradního mateřství, 19% respondentů darovalo spermie svobodným ženám nebo lesbickým párům za účelem společné péče o dítě a pouze 11% respondentů se stalo náhradními rodiči v rámci pěstounské péče (40).

O skutečnosti, že gayové v České republice chtějí adoptovat děti, svědčí činnost významných organizací zaměřených na podporu práv homosexuálů, z nichž je nejznámější již zmiňovaná organizace PROUD, která prosazuje uzákonění práva adoptovat děti homosexuálně orientovanými osobami. Když byli komunikační partneři dotazováni na formu náhradní rodinné péče, kterou by si zvolili, každý z nich preferoval osvojení. Všichni komunikační partneři se shodli na tom, že by si tuto formu náhradní rodinné péče vybrali pro to, aby dítě bylo jako jejich vlastní a nikdo jim ho už nemohl vzít. Toto zjištění se shoduje s tvrzením Jany Nožářové (38), která hovoří o tom, že osvojení je nejčastěji volená forma náhradní rodinné péče v České republice

Studie v Německu zkoumala, co ovlivňuje homosexuály v jejich rozhodnutí stát se rodičem, nebo naopak nestát se rodičem. Tohoto výzkumu se účastnilo 1283 respondentů z Německa. 80% respondentů uvedlo, že nemá děti. Z toho 43% osob chce mít děti, ale ne v současné době. 24% osob neví, zda chce vychovávat děti, a 11% osob nechce pečovat o děti. Tato studie prokázala, že negativní reakce okolí neovlivňuje homosexuály ve výchově dítěte a že hlavním důvodem, proč se homosexuálové chtějí stát rodičem, je jejich věk a také jejich potřeba zahrnout někoho láskou (19). Výsledky předchozí studie odpovídají výsledkům bakalářské práce. Komunikační partneři v rozhovorech uvedli, že v rozhodnutí stát se rodičem je nejvíce ovlivňují rodičovské pudy, touha předat kousek sebe někomu jinému, partner a věk.

Prostřednictvím rozhovorů bylo také zjištěno, že gayové mají jisté obavy z výchovy dítěte a že existují překážky, které jim brání v péči o dítě. Polovina komunikačních partnerů uvedla, že na děti nemá dostatek času. Hlavní příčinou je studium a zaměstnání. Tři z osmi komunikačních partnerů přiznali, že by jim ve výchově dítěte bránily nedostatečné finanční prostředky. Podle mého názoru jsou v současné době čas

a peníze nejpodstatnějšími faktory, které ovlivňují lidi ve všech oblastech jejich života. Komunikační partnery ovlivňuje v péči o dítě také skutečnost, že nemají partnera, dále jejich věk, nedostatečný prostor v bytě, obava ze zvládnutí rodičovské role a obava, zda se dítě vyvíjí tak, jak by mělo. Výsledky online průzkumu realizovaného E. Kleinertem, B. Riekenem a Y. Stöbel-Richterem (20) ukázaly, že homosexuály nejvíce ovlivňuje v jejich rozhodnutí stát se rodičem jejich zaměstnání a finanční prostředky.

Většina komunikačních partnerů má zkušenosti s péčí o dítě prostřednictvím toho, že pečovala o děti svých příbuzných. Jisté zkušenosti mají také s dětmi svých přátel. Jeden komunikační partner dokonce uvedl, že pracuje jako učitel, má tedy zkušenosti s dětmi v rámci školy. Pouze jeden komunikační partner v rozhovoru uvedl, že žádné zkušenosti s péčí o dítě nemá. Studie realizovaná ve Spojených státech amerických zkoumala, jak se liší zkušenosti gayů s výchovou dětí v souvislosti s jejich věkem. Z 739 homosexuálně orientovaných otců odpověděla většina mužů ve věku nad 50 let a menší počet mužů v nižším věku, že mají děti z předchozího heterosexuálního vztahu. Oproti tomu většina mladších mužů a zbylí muži ve věku nad 50 let uvedli, že si dítě pořídili v době, kdy žili s homosexuálně orientovaným partnerem (51).

Komunikační partneři mají různé názory na to, jakými by byli rodiči. Polovina osob se domnívá, že by roli rodiče zvládla nebo že by pro to udělala maximum. Jeden komunikační partner si myslí, že by byl průměrný rodič a tři komunikační partneři nemají představu o tom, jak by svou roli rodiče zvládli. Komunikační partneři byli dále dotazováni na to, jaké výhody a nevýhody spatřují ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami. Gayové nejčastěji zmiňovali jako nevýhodu ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami negativní reakce okolí. Tento poznatek je v souladu s již zmíněnou australsko-novozezélandskou studií, ve které některé osoby uvedly, že se obávají negativní reakce okolí vůči svým dětem (40).

Za další negativa považují komunikační partneři negativní reakce dítěte v pozdějším věku, absenci vzoru druhého pohlaví a „zbyrokratizovaný“ systém. Největší výhodou pro ně byla skutečnost, že děti nemusí vyrůstat v dětském domově. Jako další výhody uvedli dostatečné materiální zabezpečení, větší toleranci rodičů vůči dítěti, větší toleranci dítěte vůči svému okolí, větší odolnost dítěte vůči svému okolí,

jiný pohled na svět a ulehčení státnímu systému. Dva komunikační partneři zastávají názor, že by homosexuálové neměli být nějak zvýhodňováni vůči heterosexuálům. Pouze jeden jediný komunikační partner žádné výhody ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami neshledává.

V rámci studie realizované australskými odborníky D. W. Riggsem, S. McLarenem a A. S. Mayesem (45) bylo zjištěno, že gayové a lesby spatřují ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami více pozitiv než u heterosexuálních rodičů. A. R. Ausbrooks a A. Russell (1) zastávají názor, že homosexuálně orientovaní rodiče jsou v jistých směrech lepšími rodiči než rodiče heterosexuální. Gayové a lesby totiž mají více pochopení pro různé odlišnosti adoptovaných dětí. Tito dva odborníci hovoří konkrétně o rasové odlišnosti a tvrdí, že homosexuálové jsou více tolerantní z toho důvodu, že mají vlastní zkušenost ze svého okolí s určitou podobou diskriminujícího jednání (1).

P. Averett, B. Nalavany a S. Ryan (2) realizovali studii, pomocí které zjišťovali, zda děti ve věku 1,5 roku až 18 let vychovávané homosexuálními nebo heterosexuálními rodiči trpí poruchami chování či citovými problémy. Tato studie ukázala, že homosexuální i heterosexuální rodiče se potýkají se stejnými potížemi, a popřela to, že sexuální orientace má vliv na chování a emoční projevy dětí (2). Další studie provedená J. A. Lavnerem, J. Watermanem a L. A. Peplauem (26), jejímž cílem bylo zjistit, zda se vyskytují rozdíly mezi homosexuálními a heterosexuálními rodiči, kteří si adoptují děti z pěstounské péče v Los Angeles County, rovněž prokázala, že výchova dětí homosexuálními osobami je stejně tak kvalitní jako výchova dětí heterosexuálními osobami a že homosexuální orientace nemá na psychický vývoj dětí negativní vliv.

Problematika prosazování a uznávání práv homosexuálů se stává námětem mnoha diskuzí. Podle mého názoru by mělo být homosexuálům umožněno osvojení nejen dítěte jejich partnera, nýbrž také dítěte z dětského domova. Myslím si, že by homosexuálové roli rodiče zvládli. Samozřejmě stejně tak, jako se najdou mezi heterosexuálními osobami výjimky nevhodné stát se náhradním rodičem, tak i mezi homosexuály existují jedinci, kteří by se pro výchovu dítěte nehodili. Podle mého

názoru by společnost měla určitě dát homosexuálům šanci ukázat, že mají podobné rodičovské schopnosti jako heterosexuální rodiče. Výzkum veřejného mínění ostatně prokázal, že více než polovina lidí v české společnosti souhlasí s tím, aby bylo homosexuálům přiznáno právo adoptovat děti. Názory komunikačních partnerů také ukazují, že systém náhradní rodinné péče v České republice není úplně bezchybný a dokonalý, s čímž rozhodně souhlasím.

Věřím, že tato bakalářská práce bude přínosem pro společnost a podnětem mnoha lidí k zamyšlení. Podle mého názoru by mohla být přínosem pro praxi v tom, že společnost získá nový pohled na problematiku náhradní rodinné péče, a to přímo očima homosexuálů, a rovněž také zjistí, zda by se chtěli muži s homosexuální orientací ocitnout v roli náhradního rodiče.

6 ZÁVĚR

Prostřednictvím bakalářské práce, jejímž cílem bylo zjistit, jaký postoj zauímají muži – homosexuálové k náhradní rodinné péči z hlediska své sexuální orientace a jakým způsobem vnímají celkový systém náhradní rodinné péče v České republice, bylo dosaženo zajímavých poznatků. Pro naplnění těchto cílů byly vytvořeny dvě výzkumné otázky, jejichž smyslem bylo zjistit, zda muži s homosexuální orientací shledávají na systému náhradní rodinné péče v České republice nějaká negativa a zda touží po tom stát se rodičem. Výzkum byl realizován pomocí polostrukturovaných rozhovorů s osmi komunikačními partnery, kterými byli bezdětní gayové ve věku od 20 let do 35 let.

Výsledky bakalářské práce ukázaly, že homosexuálové spatřují největší nedostatek v systému náhradní rodinné péče v České republice v tom, že jim není umožněno osvojení dítěte. Téměř všichni komunikační partneři by si přáli, aby homosexuálové získali možnost osvojit si dítě svého partnera, ale také dítě z dětského domova. Pouze jedna osoba má na výchovu dítěte homosexuálně orientovanými osobami smíšené názory. Mezi další negativa v systému náhradní rodinné péče v České republice komunikační partneři uvedli problém při výběru heterosexuálních náhradních rodičů, problém v definování opravdového zájmu biologických rodičů o dítě a možnost odebrání dítěte z pěstounské péče. Pouze jeden komunikační partner na tomto systému žádné nedostatky neshledává.

Většina komunikačních partnerů se přiklání k názoru, že by chtěli vychovávat dítě. Jeden komunikační partner přiznal, že by rád pečoval o dítě již nyní. Dvě osoby neví, zda by se chtěli stát rodiči, a jeden komunikační partner uvedl, že by děti již nechtěl. Mezi významné faktory, které komunikační partneři ovlivňují v rozhodnutí stát se rodičem, patří rodičovské pudy, touha předat své geny, partner a věk. Na otázku, jakou formu náhradní rodinné péče by preferovali, všichni komunikační partneři odpověděli, že by si zvolili osvojení. Hlavním důvodem je fakt, že by se dítě stalo jejich vlastním dítětem a nikdo by jim ho již nemohl vzít. Nejčastěji zmiňovanou překážkou ve výchově dítěte byl nedostatek času a nedostatek finančních prostředků. Komunikační

partneři se dále obávali toho, zda by měli pro dítě optimální prostor, zda by se dítě vyvíjelo „normálním“ způsobem či zda by roli rodiče zvládli. Jistou osobní překážkou ve výchově dítěte je pro komunikační partnery také věk a skutečnost, že nemají přítele.

Pět osob ze šesti komunikačních partnerů, kteří žijí s přítelem, se domnívá, že by jejich partneři dítě chtěli, popřípadě spíše chtěli. Pouze jeden komunikační partner nevěděl, jaký názor má jeho přítel na výchovu dítěte. Většina gayů má zkušenosti s péčí o děti svých příbuzných. Dvě osoby pečovaly o děti svých přátel a jeden komunikační partner dokonce pracuje jako učitel. Pouze dvě osoby s péčí o dítě žádné zkušenosti nemají. Polovina komunikačních partnerů uvedla, že si myslí, že by roli rodiče zvládli nebo že by pro to udělali maximum. Jedna osoba se domnívá, že by byla průměrným rodičem, a tři komunikační partneři nemají žádnou představu o tom, jak by svou rodičovskou roli zvládli.

Co se týká podpory od nejbližších osob, většina komunikačních partnerů si myslí, že by měli podporu od své rodiny a od svých přátel v případě, že by se rozhodli vychovávat dítě. Jeden komunikační partner uvedl, že by měl pouze částečnou podporu od rodiny. Další přiznal, že by neměl žádnou podporu od rodiny, a jeden komunikační partner neví, zda by získal podporu od svých přátel, jelikož se se svou homosexuální orientací okolí příliš nesvěřuje. Z výsledků vyplývá, že gayové spatřují ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami více výhod než nevýhod. Největší výhodou je podle nich skutečnost, že dítě nemusí vyrůstat v dětském domově.

K dalším výhodám patří dostatečné materiální zabezpečení dítěte, ulehčení státnímu systému, větší tolerance rodičů vůči dítěti, větší tolerance dítěte vůči svému okolnímu světu, vyšší míra odolnosti dítěte vůči negativnímu posuzování od společnosti a jiný pohled na svět. Nejčastěji zmiňovaná nevýhoda ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami byla negativní reakce okolí. Další negativa vnímají komunikační partneři v tom, že by dítěti možná chyběl vzor druhého pohlaví a že by dítě mohlo v pozdějším věku negativně reagovat na skutečnost, že je vychováváno homosexuály. Jeden komunikační partner spatřuje nevýhodu ve „zbyrokratizovaném“ systému, který se brání změnám a nechce přiznat homosexuálům jejich práva.

Na závěr bych ráda konstatovala, že proces prosazování a přiznávání práv homosexuálů není vůbec jednoduchá záležitost. Podle mého názoru bude trvat dlouhou dobu, než začne naše společnost vnímat homosexuály jako lidi, kteří si svou sexuální orientaci nevybrali, nýbrž se s ní narodili, a kteří by měli mít stejná práva jako všichni ostatní občané. Myslím si, že mnoho lidí o homosexualitě příliš neví, a bez jakýchkoli zkušeností nebo znalostí, homosexuálně orientované osoby odsuzuje. Podle mého názoru by homosexuálům při prosazování jejich práv mohla pomoci větší medializace. Jak však můžeme vidět, společnost se stává stále více tolerantní, a tak věřím, že za pár let bude na homosexuály pohlíženo mnohem lepším způsobem.

7 SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

1. AUSBROOKS, A. R. a A. RUSSELL. Gay and Lesbian Family Building: A Strengths Perspective of Transracial Adoption. *Journal of GLBT Family Studies* [online]. 2011, roč. 7, č. 3, s. 201-216 [cit. 2015-04-03]. ISSN 1550-4298. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1550428X.2011.564936>
2. AVERETT, P., NALAVANY, B. a S. RYAN. An evaluation of gay/lesbian and heterosexual adoption. *Adoption Quarterly*. 2009, roč. 12, č. 3-4, s. 129-151. ISSN 1092-6755. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10926750903313278#>
3. BEŇOVÁ, K. et al. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. ISBN 978-80-87041-33-8.
4. BOUČKOVÁ, P. Diskriminace z důvodu sexuální orientace. In: BOBEK, M., BOUČKOVÁ, P. a Z. Kühn, eds. *Rovnost a diskriminace*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 253 – 282. ISBN 978-80-7179-584-1.
5. BUREŠOVÁ, P. et al. *Rodina a náhradní rodinná péče*. Olomouc: Hanex, 2008. ISBN 978-80-7409-013-4.
6. ČADOVÁ, N. Postoj veřejnosti k právům homosexuálů – červen 2014. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 11. července 2014 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/postoje-verejnosti-k-pravum-homosexualu-cerven-2014>
7. ČESKO. Poslanecký návrh č. 320/0 na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. 12. září 2014. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>
8. ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 22. března 2012, částka 33, s. 1026-1365. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

- SearchResult.aspx?q=2012&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=16. ISSN 1211-1244.
9. ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 3. dubna 2006, částka 38, s. 1362-1376. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
SearchResult.aspx?q=2006&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=16. ISSN 1211-1244.
10. FÁBRY, H. et al. *Triangel: homosexualita – spoločnosť – politika: venované Ivanovi Požgajovi*. Bratislava: Prvé lesbické združenie Museion, 2007. ISBN 978-80-969704-9-0.
11. FAFEJTA, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Jan Piszkiwicz, 2004. ISBN 80-86768-06-6.
12. FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-7272-010-4.
13. GOLDBERG, A. E. *Lesbian and Gay Parents and Their Children: Research on the Family Life Cycle*. Washington, DC: American Psychological Association, 2010. ISBN 14-338-0536-7.
14. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-262-0219-6.
15. HIML, P., SEIDL, J. a F. SCHINDLER, eds. „Miluji tvory svého pohlaví“: *homosexualita v dějinách a společnosti českých zemích*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0876-7.
16. JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2284-9.
17. JANOŠOVÁ, P. Kulturní a časové proměny v pojetí homosexuality. In: JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s. 35 – 51. ISBN 80-7184-954-5.
18. JEDLIČKOVÁ, J. et al. *Texty o (queer) reprezentaci, kultuře, vizualitě*. Praha: Charlie: Interaktiv.cz, 2011. ISBN 978-80-903904-8-5.

19. KLEINERT, E. et al. Motives and Decisions for and Against Having Children Among Nonheterosexuals and the Impact of Experiences of Discrimination, Internalized Stigma, and Social Acceptance. *The Journal of Sex Research* [online]. 19. 6. 2014, roč. 52, č. 2, s. 174-185 [cit. 2015-04-03]. ISSN 1559-8519 Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00224499.2013.838745>
20. KLEINERT, E., RIEKENA, B. a Y. STÖBEL-RICHTER. Parenting facts and desires in relation to sexual orientation and gender identity. [Kinder und Kinderwunsch in Abhängigkeit von sexueller Orientierung und Geschlechtsidentität]. *PPmP: Psychotherapie, Psychosomatik, Medizinische Psychologie*. 2012, roč. 62, č. 8, s. 310-318. ISSN 0937-2032.
21. KOLUCHOVÁ J. et al. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.
22. KONEČNÁ, H. a L. KOUBOVÁ. *Monitoring příprav na náhradní rodinnou péči v České republice: popis současného stavu*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2010. ISBN 978-80-87455-00-5.
23. KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-957-7.
24. KŠIŇAN, A. Jak vzniká homosexualita? In: *Psychologie.cz* [online]. 9. března 2012 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/jak-vznika-homosexualita/>
25. KUBY, G. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2014. ISBN 978-80-87864-13-5.
26. LAVNER, J. A., WATERMAN, J. a L. A. PEPLAU. Parent adjustment over time in gay, lesbian, and heterosexual parent families adopting from foster care. *American Journal of Orthopsychiatry*. 2014, roč. 84, č. 1, s. 46-53. ISSN 0002-9432.
27. MALINOVÁ, G., ed. *Problematika homosexuálních vztahů*. Praha: Českobratrská církev evangelická, 2006. ISBN 80-7017-032-8.

28. MALLON, G. P. *Gay Men Choosing Parenthood*. New York: Columbia University Press, 2004. ISBN 0-231-11797-3.
29. MATĚJČEK, Z. *Výbor z díla*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1056-6.
30. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.
31. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Dávky pěstounské péče. In: *Integrovaný portál MPSV* [online]. [Praha]: 21. 12. 2012 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/soc/dpp>
32. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Formy náhradní rodinné péče. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [Praha]: 21. 2. 2013 cit. 2015-01-29]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14501#2>
33. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Pěstounská péče na přechodnou dobu pro nejmladší děti*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011. ISBN 978-80-7421-039-6.
34. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Proces zprostředkování. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [Praha]: 21. 2. 2013 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14502>
35. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
36. NECKAŘ, P. *Adopce a pěstounská péče, aneb, Jak na to*. Hradec Králové: Statutární město Hradec Králové, 2009. ISBN 978-80-904264-4-3.
37. NOVOTNÁ, V. a V. FEJT. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-77-8.
38. NOŽÍŘOVÁ, J. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-8613191-7.
39. PAVLÍKOVÁ, V. Dítě v náhradní rodině potřebuje znát svůj původ. In: *Hledáme rodiče.cz* [online]. 25. 11. 2014 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.hledamerodice.cz/dite-v-nahradni-rodine-potrebuje-znat-svuj-puvod-news-111.html>

40. POWER, J. et al. Gay and bisexual dads and diversity: Fathers in the Work, Love, Play study. *Journal of Family Studies* [online]. 17. 12. 2014, roč. 18, č. 2-3, s. 143-154 [cit. 2015-04-03]. ISSN 1322-9400. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.5172/jfs.2012.18.2-3.143>
41. PROUD. *Proud: platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu* [online]. [Praha]: PROUD, 2014 [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.proudem.cz>
42. PROUD. Rodiny a právo. *Stejná rodina: různé rodiny, stejná práva* [online]. [Praha]: PROUD, ©2013-2014 [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.stejnarodina.cz/rodiny-a-pravo.html>
43. PUTNA, M. C. a kol. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Praha: Academia, 2011. ISBN 978-80-200-2000-0.
44. RIGGS, D. W. a C. DUE. Gay fathers' reproductive journeys and parenting experiences: a review of research. *Journal of Family Planning and Reproductive Health Care* [online]. 19. 9. 2014, roč. 40, č. 4, s. 289-293 [cit. 2015-04-03]. ISSN 2045-2098. Dostupné z: <http://jfprhc.bmj.com/lookup/doi/10.1136/jfprhc-2013-100670>
45. RIGGS, D. W., MCLAREN, S. a A. S. MAYES. Attitudes Toward Parenting in a Lesbian and Gay Community Convenience Sample. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health* [online]. 20. 1. 2009, roč. 13, č. 1, s. 51-61 [cit. 2015-04-03]. ISSN 1935-9713. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19359700802480659>
46. SEIDL, J. a kol. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-585-6.
47. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8.
48. SPENCER, C. Vojny a prenasledovanie. In: SPENCER, C. *Dejiny homosexuality*. Bratislava: Slovart, 1999. s. 208 – 233. ISBN 80-7145-302-1.
49. ŠKOVIERA, A. *Dilemata náhradní výchovy: [teorie a praxe výchovné péče o děti v rodině a v dětských domovech]*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-318-5.

50. ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-27-6.
51. TORNELLO, S. L. a Ch. J. PATTERSON. Timing of Parenthood and Experiences of Gay Fathers: A Life Course Perspective. *Journal of GLBT Family Studies* [online]. 3. 7. 2014, roč. 11, č. 1, s. 35-56 [cit. 2015-04-03]. ISSN 1550-4298. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1550428X.2013.878681>
52. TÝM GATE a K. NEDBÁLKOVÁ. *Láska je láska: ...když choděj kluci s klukama a holky s holkama*. Brno: GaTe a STUD Brno, 2007. ISBN 978-80-239-9050-8.
53. VÁGNEROVÁ, M. *Psychický vývoj dítěte v náhradní rodinné péči*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012. ISBN 978-80-87455-14-2.
54. VAŇKOVÁ, Z. Sexualita v kontextu lidských práv. In: BURYOVÁ, I. et al. *Sborník příspěvků II. ročníku mezinárodní konference Lidská práva v proměnách času*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2013, s. 122 – 126. ISBN 978-80-7394-422-3.
55. VILDOVÁ, B. Reakce na článek „Biologické rodiny dětí, které jsou navrhovány do náhradní rodinné péče“. *E-psychologie: elektronický časopis ČMPS* [online]. 2010, roč. 4, č. 2, s. 49-50 [cit. 2015-04-10]. ISSN 1802-8853. Dostupné z: <http://e-psycholog.eu/pdf/vildova.pdf>
56. ZEZULOVÁ, D. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9.

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Přepisy rozhovorů s komunikačními partnery

Rozhovor s komunikačním partnerem A

T: *„Ráda bych začala otázkou, zda vidíš v systému náhradní rodinné péče v České republice nějaká negativa, nějaké nedostatky nebo zda existuje něco, co bys změnil.“*

KP: *„Mě zarazilo trochu, že jak se o tom posledně jednalo, tak tam padlo, že by povolili osvojení homosexuálními páry, ale s tím, že by si páry mohly osvojit jen děti, které už byly několikrát vráceny do dětského domova. To znamená nějaké problematické. Nepřijde mi to fér.“*

T: *„Takže vidíš nedostatek v tom, že si homosexuálové nemohou osvojit dítě?“*

KP: *„Ano, určitě.“*

T: *„Vnímáš tedy systém náhradní rodinné péče v České republice tak, že diskriminuje osoby s homosexuální orientací? Chápu to tak správně?“*

KP: *„Určitě. Kdyby nediskriminoval, tak to jde.“*

T: *„Takže bys tedy chtěl, aby bylo homosexuálům umožněno osvojení dítěte z dětského domova?“*

KP: *„Určitě. Tak mělo by to jít. Podle mě, když vychovává dítě nějaký ústav, tak to stejně nikdy není ono. To za prvé. A když to vezmu z čistě praktického hlediska, stát zatěžuje mnohem víc, že musí vést nějaké ústavy, místo aby tady fungovaly nějaké rodiny.“*

T: *„A našel bys v tomto systému ještě nějaké další nedostatky?“*

KP: *„Třeba mi přijde divný u pěstounství, že ti to dítě můžou kdykoli sebrat. Potom aby člověk žil pořád ve strachu.“*

T: *„Zaregistroval jsi, že na podzim se debatovalo o návrhu změny zákona o registrovaném partnerství, který by homosexuálně orientovaným jedincům umožňoval osvojení dítěte svého partnera?“*

KP: *„Ano, to jsem si všimnul.“*

T: *„Jaký máš na to názor?“*

KP: „*Tak to je určitě dobrá věc. Když celou dobu dítě žije v domácnosti se dvěma rodiči, tak je divné, aby k němu měl jeden práva a druhý ne. Natož aby ho mohl někdo odebrat jen pro to, že ten druhý k němu nemá papíry.*“

T: „*Máš nějaké zkušenosti s výchovou dítěte?*“

KP: „*Mám. Sestra má syna a dceru. Protože si samozřejmě chtěla někdy oddechnout nebo vyrazit za kulturou nebo strávit čas nějakou svou vlastní činností, tak někdy jsem je dostal na starost.*“

T: „*Uvažoval jsi někdy nad tím, že bys vychovával dítě?*“

KP: „*Určitě. Uvažoval. Pořád se tím zaobírám v mysli.*“

T: „*Takže bys tedy chtěl vychovávat dítě?*“

KP: „*Když to nepůjde, tak co se dá dělat, ale kdyby to šlo, tak já bych zájem určitě měl.*“

T: „*Co tě v tomto rozhodnutí nejvíce ovlivňuje?*“

KP: „*Možná nějaké rodičovské pudy. Skoro každý má touhu mít vlastní děti. Alespoň mi to tak vždy přišlo. Myslím si, že člověk cítí, že tomu dotyčnému něco předává nebo na něho může mít pozitivní vliv.*“

T: „*Myslíš si, že bys roli rodiče zvládnul?*“

KP: „*To je zapeklitá otázka. Nevím. S těmi úplně malými dětmi to celkem šlo, když jsem je dostal na starost. Těžko říct, jak by to bylo později, když už by byly větší a chodily by do školy a všechno by potřebovaly zařídit, a to od doktora, přes oblečení až po jídlo. Tohle nemůže říct asi nikdo předem. Musí se umět do role postupně vžívat a učit se jí, protože asi nikdo nejde do výchovy nebo zplození dítěte s tím, že už je připravený a ví, co a jak, a má vše předem do detailu naplánované. Spíš vše zjišťuje tak nějak za pochodu. Vidím to na sestře.*“

T: „*A existuje něco, co by ti bránilo ve výchově dítěte?*“

KP: „*Z vnějšího okolí?*“

T: „To je otázka. Jestli si myslíš, že by ti bránilo něco v tvém okolí, ale i uvnitř tebe, tak můžeš zkusit z obou hledisek.“

KP: „Já nevím. Vždy tu je nadhozená otázka, zda se dítě vyvíjí normálně, když vyrůstá v takové domácnosti, ale existuje prý řada případů, kdy to na děti žádný negativní vliv nemělo. Vždy také může zasáhnout něco zvenčí, jako např. to, že se dostane k moci někdo, kdo toho využije. Řekněme získá volební páku k tomu, aby manipuloval s lidmi. Může jim pak slíbit, že to gayům a lesbám odepře. Takovým lidem nejde vůbec o to, jestli je to dobré, nebo ne. Prostě to slouží jako takový dobrý prostředek k manipulaci.“

T: „Jak si myslíš, že by reagovalo tvé okolí na to, že vychováváš dítě?“

KP: „Myslím si, že lidi, co jsou pro mě důležití a co jsou mi nejbližší, by reagovali dobře. Spousta přátel by mi určitě nabídla pomoc nebo by tím byla nadšená. Umím si představit i lidi, kteří by jako na oko neříkali nic, ale vnitřně by s tím asi nesouhlasili. Nemyslím si ale, že by patřili úplně do toho mého nejbližšího okruhu, takže by mi to asi bylo jedno. Může asi nastat situace, že to dítě dostane nějak sežrat ve škole od spolužáků nebo podobně. Bylo by tak lepší ho asi nějak předem připravit a sledovat, jestli není nešťastné.“

T: „Spatřuješ ve výchově homosexuálně orientovanými osobami nějaké výhody nebo naopak nevýhody? Na začátku jsi povídal, že si myslíš, že kdyby si mohli homosexuálové adoptovat dítě, ulehčilo by se tím státu. Také jsi naznačil, že život v rodině je lepší než život v dětském domově. Vnímáš tedy péči o dítě homosexuálně orientovanými páry v tomto ohledu jako výhodu?“

KP: „Dá se říci, že ano. Ale jestli v tom vidím nějaké další výhody, tak to asi ne. Nechci to brát jako skupinu s nějakým výsadním postavením. To nemám moc rád, aby někdo vyloženě upozorňoval na to, že je gay nebo lesba, a nějak to vyloženě proklamoval. Spíš bych chtěl, aby to bylo přijímané jako něco běžného a normálního a aby na tom nepřišlo nikomu nic divného. Aby to zkrátka byla normální rodina. Co se týká nevýhody, obvykle se jako nevýhoda uvádí, že dítě nemá druhý vzor. Může mu to možná chybět, ale pokud je rodina dostatečně rozvětvená, tak si samozřejmě ty vzory najde v příbuzenstvu nebo v okruhu přátel. Neexistuje, že je dítě ve vakuu s těmi dvěma rodiči. Tak to bych

určitě bral jako možnou nevýhodu, že by mělo takový, možná jednostranný, pohled, ale teoreticky, když dítě vychovává heterosexuální pár, tak je to také jednostranný pohled nebo jedna varianta nebo jedna možnost a i přes to může být dítě homosexuální. Takže to je převrácená situace. To, že homosexuální dítě vychovávají heterosexuální rodiče, z něj také neudělá heterosexuála. Proč by to mělo být obráceně.“

T: „Ještě bych se tě zeptala, jestli si vůbec dokážeš představit, jakým bys byl rodičem.“

KP: „Mám s dětmi právě už určitou zkušenost. Ještě jsem hlídal malé dítě kamarádce. Děti mě mají většinou rády. Spíše ty menší. Také pracuju jako učitel, takže přicházím s dětmi do styku a myslím si, že by tam žádný vyloženě blok asi nebyl.“

T: „A byl bys rodičem, co všechno povolí, nebo naopak tím, co bude spíše zakazovat?“

KP: „Já bych byl asi ustaraný rodič. Určitě bych nepovolil všechno, ale snažil bych se, abych jim úplně všechno nezakazoval, protože já jsem toho měl docela dost zakázáno, a vím, že není úplně dobrý nějaký extrém.“

T: „Žiješ s přítelem?“

KP: „Ano.“

T: „Můžu se zeptat, jak se k výchově dítěte staví on?“

KP: „On právě říkal, že by to bylo hezké a že by si to dokázal představit, ale nemyslím si, že by potom vyloženě toužil jako třeba já. Myslím si, že by to neměl jako jednu ze svých priorit. Kdyby k tomu nedošlo, jako že je možné, že k tomu nikdy nedojde, tak jemu by to nevadilo. Kdežto já mám pocit, že mě by to časem asi trochu vadilo. Nebo by to časem asi ještě narůstalo.“

T: „Takže by ti chybělo, kdybys neměl dítě?“

KP: „Ano.“

T: „A kdyby sis mohl vybrat formu náhradní rodinné péče, tak jakou formu bys zvolil? Jestli třeba osvojení, nebo pěstounskou péči?“

KP: „Určitě osvojení, aby dítě bylo moje a už mi ho nikdo nemohl vzít, pokud bych si tedy mohl vybrat.“

Rozhovor s komunikačním partnerem B

T: *„Začala bych otázkou, jestli vidíš v systému náhradní rodinné péče nějaké nedostatky.“*

KP: *„Určitě vidím nedostatek v tom, že si homosexuálové nemohou adoptovat děti. Myslím si, že je lepší, aby děti vyrůstaly mezi homosexuály, kteří by o ně chtěli pečovat, než aby žily v přeplněných dětských domovech a vyrůstaly z nich nějakí sígři.“*

T: *„A myslíš si, že jsou v systému náhradní rodinné péče v České republice ještě nějaké další nedostatky? Zjišťoval sis o tom někdy něco nebo víš o tom něco?“*

KP: *„Jelikož o tom zatím nepřemýšlím, tak jsem si o tom nic nezjišťoval a žádné další nedostatky už mě nenapadají.“*

T: *„Vnímáš systém náhradní rodinné péče v České republice jako diskriminující?“*

KP: *„Stoprocentně. Kdysi se zvažovalo, že by mohla být homosexuálům umožněna adopce pouze za určitých podmínek. Jednalo by se o děti, které se z dětského domova jinak nedostanou. Např. zdravotně postižené děti, problémové děti a podobně. Ted' se zase zvažuje, pokud mám správnou informaci, nikoli čistá adopce, ale pouze adopce dítěte partnera.“*

T: *„Ano, máš správnou informaci. A pokud se tato změna zákona o registrovaném partnerství, která by homosexuálně orientovaným jedincům umožňovala osvojení dítěte svého partnera, prosadí, uvítáš ji?“*

KP: *„Rozhodně ano, ale umožnil bych homosexuálům, aby si mohli adoptovat děti také z dětského domova.“*

T: *„Máš nějaké zkušenosti s výchovou dítěte?“*

KP: *„Zkušenosti se svým vlastním dítětem nemám, ale sestřenicí jsem pomáhal s výchovou jak dcery, tak i syna. Dceři je dnes deset let a synovi čtyři roky. Pomáhal jsem ve stylu, že jsem přebaloval a jezdil s kočárkem. Pak jsem se asi před čtyřmi lety stěhoval a chtěl jsem začít budovat nějakou kariéru a trochu i osobní život. Bydlel jsem u kamarádky, která měla na starost výchovu tří dětí. Dětem v té době bylo asi šest let,*

čtyři roky a rok a půl. Pomáhal jsem jí s nimi. Hrál jsem tam jakoby otce od rodiny. Ráno jsem dovedl děti do školky a odpoledne, když jsem skončil v práci, jsem je vyzvedl a postaral jsem se o to, aby se všichni večer vykoukali. Rozhodně jsem s tím neměl problém a nevadilo mi to. Je pravda, že když všechny tři děti začaly zlobit, říkal jsem si, že jsem rád, že nemám své vlastní děti, ale asi bych si dokázal představit, že bych měl děti. Byla by to velká zodpovědnost, ale snažil bych se k tomu postavit takovým způsobem, abych pro ně mohl udělat maximum. I když si dokážu představit, že bych vychovával dítě, nejsem na to zatím asi připravený. Možná si teď protiřečím. Nevím. Zatím se na to nějak necítím, ale věřím, že bych byl dobrý rodič. Každý rodič se snaží dát dítěti tu nejlepší péči a to, co neměl v dětství on. Nemyslím tím to nejdražší. To v žádném případě. Každý rodič se bude o své dítě starat, dokud nezemře.“

T: „Takže si myslíš, že bys roli rodiče zvládnul?“

KP: „Myslím si, že bych ji zvládnul. Mohu říct, že se toho bojím, ale na druhou stranu bych byl třeba skvělý rodič. Těžko teď posoudit. Vždy, když mi o něco jde, dám do toho maximum a snažím se to dotáhnout do konce. Já si dovolím říct, že bych to zvládnul. Snažil bych se. Kdybych si vzal dítě, tak je mi jasné, že není možné ho vrátit. Člověk musí počítat s tím, že dítě nebude úplně geniální. Žádný člověk nepřemýšlí nad tím, jestli jeho dítě bude brát v 15 letech drogy nebo bude člen nějakého gangu. Vidí krásné dítě.“

T: „Co tě podle tebe nejvíce ovlivňuje v tom, že bys ses v budoucnu nebránil vychovávat dítěte, ale teď bys ho zatím ještě nechtěl?“

KP: „Jinak se na to pohlíží, když je člověk sám a když je člověk s někým. Kdyby byl někdo sám, tak si určitě nebude pořizovat dítě. Jak říkám, já jsem pro adopci, ale zatím ne teď. Kdybych zvažoval adopci, tak bych určitě nechtěl pětileté nebo šestileté dítě. Nebránil bych se tomu vzít si úplně malé dítě, i když to dá hodně práce. Klidně bych se staral o přebalování a podobné věci. Někdo zase říká, že dítě do čtyřech let je milionové a poté, když jde do mateřské školy a do základní školy, je na zabití. K tomu to ale patří. Člověk nad tím moc nepřemýšlí. S tím do toho jde. Když má člověk dítě, tak je to pro něho nejhezčí okamžik v jeho životě. My bychom do toho možná šli, ale myslím si, že ani

dnešní společnost na to není připravená. Samozřejmě mám také obavu z toho, zda bych to zvládnul, a to nejen finančně. Dnešní svět je bohužel hodně o financích, ale nebudu přemýšlet nad tím, kolik mě bude dítě stát. Také mám strach z toho, jestli na dítě budu mít čas a jestli to celkově budu zvládat. Dítě není věc, která by se dala v reklamační lhůtě vrátit. Dítě je závazek na celý život. Jak říkám, já bych rozhodně chtěl, aby si homosexuálové mohli adoptovat děti, ale zatím do toho nechci jít, protože zatím nemůžu nabídnout dítěti, co bych chtěl. Nedokážu ho dostatečně zabezpečit. Nešlo by to z finanční a ani z prostorové situace. Budu mu to schopen nabídnout třeba za pár let.“

T: „Dokážeš si představit, jakým bys byl rodičem?“

KP: „Já bych nechtěl dítěti všechno dovolovat, ale na druhou stranu bych mu nechtěl něco příliš zakazovat. Chtěl bych být něco mezi tím. Ani ne moc přísný a ani ne moc hodný. Nechtěl bych, aby mi dítě něco zatajovalo a nechtělo se mi svěřovat. Chtěl bych, aby dítě vědělo, že když bude mít nějaké problémy, tak za mnou bude moct kdykoli přijít. Na druhou stranu nebudu za dítě vše řešit. Chtěl bych, aby se naučilo nést za své jednání zodpovědnost. Když bude potřeba, tak ho třeba i plácnu přes zadek.“

T: „Kdyby sis tedy mohl zvolit formu náhradní rodinné péče, jakou by sis vybral?“

KP: „Určitě adopci. Pokud se rozhodnu, že chci dítě, tak ho chci se vším všudy a chci, aby bylo moje. Beru to tak, že je jedno, jestli se dítě narodí ženě v břiše nebo v srdíčku. Mě si rodiče také vzali z dětského domova a naši mě neberou jako dítě z dětského domova, ale jako své vlastní. Prostě nemohli mít dítě, tak si mě adoptovali a nelitují. Mamka mi říkala, že jí je jedno, jestli jsem na kluky nebo na holky, ale že jsou oba dva rádi, že si mě vzali. Mamka měla totiž v sobě spoustu lásky a potřebovala ji někomu dát. Dnešní homosexuálové jsou pro samé večírky a pro trávení času v barech. Málokdo se na to cítí. Já bych do toho šel, ale je mi 30 let. Třeba budu mluvit za dva nebo tři roky jinak. Já znám kluky, kteří chtěli dítě, a tak se jeden z nich rozhodnul poprosit svou kamarádku, jestli by spolu nemohli hrát pár a jestli by se nechala uměle oplodnit na klinice a vynosila jim dítě. Kamarád všechno zaplatil, a tak si pomohli tímto způsobem. Jeho kamarádka se dítěte vzdala s tím, že má své čtyři děti. On je biologickým otcem.“

T: „Mohu se zeptat, jestli máš přítele?“

KP: „Ano, mám.“

T: „Mluvil jsi s ním někdy o výchově dítěte?“

KP: „Ano, bavil jsem se o tom s přítelem. Přítel má na to takový názor, že děti mu nevadí, ale on se bojí toho, jestli by dítěti dokázal dát lásku a péči, kterou by si dítě zasloužilo a kterou by mu chtěl dát. Prostě se bojí toho, že by zklamal.“

T: „A jak dlouho jste s přítelem spolu?“

KP: „Tři roky.“

T: „Kdybyste měli s přítelem podmínky pro výchovu dítěte, myslíš si, že by se tvůj přítel rozhodnul pro osvojení dítěte?“

KP: „Já si myslím, že by s tím neměl problém.“

T: „Jak byste měli s partnerem rozdělené rodičovské role?“

KP: „Dá se to srovnat k našemu kocourovi. Dalo by se říci, že přítel by byl „máma“ a já bych byl „táta“. Přítel se sice umí rozčílit, ale je spíše hodnější a lehce zženštilější než já. Já bych se nebál na dítě zakřičet. Asi ale nejde přesně říct, kdo je „máma“ a kdo je „táta“. Já třeba miluji domácí práce a můj přítel také. Dítě potřebuje mužskou i ženskou stranu. Tu vykompenzují příbuzní, např. babičky, tety a podobně. Dítě pak dokáže plnohodnotně fungovat.“

T: „Takže si myslíš, že by dítěti nechyběl vzor matky?“

KP: „Já si myslím, že od toho jsou babičky a u lesbických párů dědečkové. Moje sestřenice vychovávala sama dvě děti a navíc se starala o svého nemocného dědečka. Zvládala to bravurně. Syn ani dcera si nemohou na nic stěžovat. Mají krásné dětství. To, že tam nebyl otec, kompenzoval děda.“

T: „Jaké výhody či naopak nevýhody vnímáš ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami?“

KP: „Nedokážu na to asi odpovědět. Možná pro to, že jsem nevychoval své vlastní děti. Jako výhodu beru to, že dítě nemusí být ve státní péči dětských domovů nebo jiných obdobných zařízeních a že dostane lásku a péči, kterou mu tam dát nemohou, i kdyby

chtěli. Dítě tedy vyrůstá v normálním dětství. Nevýhodou by mohla být reakce okolí. Dítěti by to mohlo být neustále předhazováno. Nevýhodu také vidím v dnešním zbyrokratizovaném systému, což je vidět v tom, že když dva lidé uzavřou registrované partnerství, nemají stejná práva jako heterosexuální manželé. Já si myslím, že kdybychom si chtěli s přítelem adoptovat např. dvouletého kloučka, tak si dovolím říct, že bychom z něj vychovali fajn kluka, který by byl pro život více připravený než z dětského domova. V dětském domově je o děti sice postaráno, ale mi bychom jim dokázali dát více lásky než dětský domov. V dětském domově by byli také schopni, ale muselo by tam být na 30 dětí 30 vychovatelek a musely by se o ně starat od rána do večera. Když dítě, které celý život vyrůstá v dětském domově, odejde z dětského domova, je jakoby „vhozené do vody“ a musí se samo naučit „plavat“. My bychom ho naučili „plavat“ a pořád bychom ho popostrkovali a podporovali. V 18 letech musí dítě odejít s minimálními penězi ven, ale ono nemá kam jít. Obvykle nemá vzdělání. My jsme schopni mu zaplatit školu, jakou by chtělo. Moji rodiče mě dodnes v tomhle ohledu podporují. My bychom se dítěti plně věnovali. Vychovatelky mají přes všechnu snahu a péči své vlastní děti, kterým se musí věnovat více, a jsou pak vyčerpané. V dětském domově jsou děti sice předpřipraveny na běžný život, ale po odchodu z dětského domova se o ně stát už moc nezajímá. Dítě neví, kde má bydlet nebo kde najde práci. Proto si myslím, že jsme z tohoto pohledu pro dítě lepší. Stejně už nejsme 4% menšina. Je nás více.“

T: „Bránilo by ti něco ve výchově dítěte?“

KP: „Na okolí „kašlu“. Kdybych si chtěl pořídit dítě, tak bych musel mít finanční prostředky, ale i prostor pro dítě. Bylo by dobré, kdybychom dali dítěti alespoň samostatný pokoj, který by si zasloužilo. Ne třeba hned ze začátku. Záleží na tom, jak velké dítě bychom se rozhodli adoptovat. Jinak by mi v tom nic nebránilo, kdyby neexistovaly zákony České republiky. Kdybych si pořídil dítě, tak bych mu poskytnul zázemí, jaké bych mu mohl dát, dostal by lásku, kterou by si zasloužilo, a nebránilo by mi v tom asi nic. Je mi jedno, kdyby mě kvůli tomu lidé odsoudili, kdyby říkali, že to není normální nebo že to je proti přírodě. Což je jejich oblíbená fráze, že jsme my dva s přítelem proti přírodě, např. na Gay Pride. Asi by mi v tom nic nebránilo. Na názory

ostatních lidí „kašlu“. Priorita je, že lidi, co mám rád, což jsou rodiče, příbuzní, partnerovi rodiče a naši společní přátelé, nás podporují. Někteří staří lidé mají předsudky. Když se mi bude někdo posmívat, tak to nebudu řešit. Setkal jsem se s homofobním napadením. Vloni mě napadl jeden muž. Dostal jsem se až do nemocnice na ošetření. Dnes je společnost k homosexuálům docela přátelská a otevřená, ale homofobní lidé byli, jsou a budou. Svět bez nich nemůže fungovat. Já to беру tak, že v prosazování práv homosexuálů musí být nějaká peripetie, ale na konci si řeknu, že to za to stálo. Zažil jsem také, že i homosexuálové jsou homofobní. Oni vědí, že jsou gayové, ale maskují to před sebou i před svým okolím. Je lepší, když mě někdo odepíše, než tohle. Mám fajn přítele, se kterým mám pronajatý byt. Jsme spolu spokojeni. Jsem rád, že ho mám. Díky němu vím, jaký je to být milovaný a milovat. Já jsem otevřený vůči svému okolí a nemám potřebu něco skrývat.“

T: „Máš podporu od rodiny? Jak by tvoji rodiče a ostatní blízcí zareagovali, kdyby ses rozhodnul adoptoval dítě?“

KP: „Já mám od rodičů a nejbližších příbuzných a přátel podporu, takže si myslím, že by to přijali všichni pozitivně.“

T: „A jak si myslíš, že by reagovalo tvoje širší okolí na to, že vychovááš dítě?“

KP: „Já na okolí kašlu. Moji nejbližší, na kterých mi záleží a které mám rád, vzali v pohodě, že jsem gay, a myslím si, že by byli stoprocentně rádi. Moje mamka by určitě nebyla proti. Kdybych jí přišel říct, že do toho jdeme, tak by se nás zeptala, jestli jsme na to připraveni, a určitě by nám pomáhala. Jezdila by s kočárem a byla by ráda, kdybychom za ní vnoučka přivezli. Moje mamka by se za to před sousedy nestyděla.“

Rozhovor s komunikačním partnerem C

T: „Víš něco o systému náhradní rodinné péče v České republice? Vidíš v něm nějaké nedostatky?“

KP: „Nikdy jsem si žádné informace nezjišťoval, protože nemám potřebu to řešit.“

T: „Takže v tomto systému neshledáváš žádné nedostatky?“

KP: „Jako nedostatek vidím to, že si někdo bere děti do pěstounské péče ze zjištěných důvodů, aby dostával peníze, a to není z lásky k dítěti. To je těžké odhadnout. Já si dovolím říct, že homosexuální páry by to takto nedělaly, protože mají potřebu mít dítě, které budou milovat a budou mu moci dát lásku. Určitě nekoukají na peníze. To dělají heterosexuálně orientované páry, ale samozřejmě ne všechny. Najdou se zkrátka takoví lidé mezi nimi.“

T: „Napadají tě ještě nějaké jiné nedostatky?“

KP: „Už mě nic jiného asi nenapadá.“

T: „Myslíš si, že systém náhradní rodinné péče v České republice diskriminuje osoby s homosexuální orientací.“

KP: „Myslím, že ano.“

T: „Co si myslíš o tom, že byl na podzim minulého roku podán návrh změny zákona o registrovaném partnerství, který by povoloval homosexuálně orientovaným osobám adopci dítěte svého partnera?“

KP: „Určitě to je dobře. Já jsem pro to, aby mohlo dojít k osvojení dětí homosexuály i z dětských domovů. Myslím si, že tomu hodně pomáhají celebrity, které se k tomu přiznají. Lidé jsou hodně ovlivňováni televizí.“

T: „Máš nějaké zkušenosti s výchovou dítěte?“

KP: „Mám zkušenosti s dětmi svých příbuzných, hlavně s dětmi mé sestry. Často jsem je hlídal, když bylo třeba.“

T: „Jakým bys byl podle tebe rodičem?“

KP: „Já nevím. Řekl bych, že bych byl takový průměrný rodič. Nebyl bych ani moc přísný a ani moc mírný. Myslím si, že bych nějak nevybočoval. Asi bych dokázal dát dítěti facku, ale to už bych musel být pořádně vytočený.“

T: „Uvažoval jsi někdy nad tím, že bys vychovával dítě?“

KP: „Dřív jsem chtěl mít děti, ale teď je to velký otazník. Asi bych už dítě vychovávat nechtěl.“

T: „Co si myslíš, že má na tebe při tomto rozhodnutí největší vliv? Je něco, čeho se bojíš?“

KP: „Zatím není nikdo, kdo by se mnou chtěl dítě mít, jelikož nemám žádného partnera. Kdybych měl partnera, tak by se o tom dalo uvažovat. Takže je možné, že třeba někdy, až budu mít přítele, budu chtít vychovávat dítě. V současné době ale ne. Dítě je starost na víc. Člověk má nějaký standard a tohle by byl velký zásah do jeho běžného způsobu života. Takže si myslím, že mě v mém rozhodnutí ovlivňuje hlavně to, že to není s kým probírat.“

T: „Takže to, že nemáš přítele, by mohlo být překážkou pro to, abys v budoucnu vychovával dítě?“

KP: „Do jisté míry ano.“

KP: „Bránilo by ti ještě něco dalšího ve výchově dítěte?“

KP: „Ne. Takhle jsem nad tím v životě neuvažoval, že by mi mělo něco bránit.“

T: „Kdyby sis mohl vybrat nějakou formu náhradní rodinné péče, tak by sis vybral spíše osvojení, nebo pěstounskou péči?“

KP: „Spíše osvojení.“

T: „A z jakého důvodu?“

KP: „Protože by bylo jednou pro vždy moje a nic by se na tom nedalo změnit.“

T: „Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami?“

KP: „Jako výhodu vidím to, že děti nemusí vyrůstat v dětském domově. Zajímalo by mě, jestli existuje nějaká studie, jak jsou děti z dětských domovů připraveny na běžný život a jak potom svůj život žijí. S čím jsem se já setkal, tak to byl většinou samý průšvih. Děti odsud odešly a dostaly se do kriminálu. Podle mého názoru nejsou děti z dětského domova připraveny na běžný život. Když dítě odejde z dětského domova, tak nikoho najednou nemá. „Teta“ z dětského domova mu už nemůže pomoci, jelikož má na starost zase jiné děti. Setkal jsem se také s případem, že aby mohl být jeden člověk, který byl také homosexuál, v lepší společnosti, oženil se a měl se ženou dítě. Dítě nedostávalo

vůbec žádnou lásku. Ted' si dítě oba dva vzájemně vnucují a řeší, kdo se o něj má právě starat. To vše udělal jen pro svůj prospěch, aby mohl být v lepší společnosti a aby na něj ostatní nahlíželi jako na normálního člověka. Potom je to dítě ale chudák. Když to vezmu u sebe, tak i když člověk třeba celé dny a noci nespál, měl své dítě rád, ať se dělo, co se dělo. U homosexuálních párů, které si adoptují dítě se nikdy nemůže stát, že by rodiče dítě nějak odsuzovali, nebo by ho dokonce posílali někam pryč, jen aby jejich okolí náhodou něco neřikalo. Nevýhodu možná vidím v pohledu společnosti, která výchovu dítěte homosexuálně orientovanými páry vnímá jako problém.

T: *„Vidíš ve výchově dítěte homosexuálně orientovanými osobami nějaké další výhody nebo nevýhody?“*

KP: *„Už mě nic dalšího nenapadá.“*

T: *„Myslíš si, že by dítěti chyběl při výchově homosexuálně orientovanými lidmi vzor otce nebo ve vašem případě vzor matky?“*

KP: *„Já si myslím, že by vzor matky dokázali nahradit moji blízcí. U homosexuálně orientovaných párů to může fungovat tak, že jeden bude mírnější rodič a druhý bude dominantnější rodič. Já osobně bych dívce nedokázal poradit v módě. Může to zkrátka fungovat tak, že jeden se bude podobat více matce a druhý zase otci.“*

T: *„Měl bys podporu od rodiny a přátel, kdybys chtěl adoptovat dítě? Jak si myslíš, že by reagovali tvoji rodiče?“*

KP: *„Ted' už mám jen mamku. Když jsem se přiznával k homosexuální orientaci, tak žil ještě i táta. Vůbec nic se nezměnilo. Sice jsme se o tom nebavili nějakým způsobem otevřeně, ale nezměnil se přístup ke mně. Vše bylo tak, jak to bylo dříve, i když se to dozvěděli po tolika letech. Vše fungovalo tak, jak mělo. Byli jsme spořádaná rodina. Mamka se s tím nikdy nesečkala, tak se na to taky mohla někde ptát. Jelikož jsme se o adopci dítěte nikdy s mamkou nebavili, tak nevím, jak by zareagovala, ale myslím si, že by to přijala. Co se týká mého okolí, tak jsem svou homosexuální orientaci nějak příliš neventiloval. Lidé si mě zařadili do nějaké škatulky a já jim to nebudu vehementně vyvracet. Pokud se zeptají, já jim odpovím.“*

Rozhovor s komunikačním partnerem D

T: „Spatřuješ v systému náhradní rodinné péče v České republice nějaké nedostatky nebo existuje něco, co bys na systému náhradní rodinné péče změnil?“

KP: „Je hrozné, že když rodič napíše dítěti do dětského domova jednou za čas nějaký dopis, bere se to tak, že o dítě jeví zájem. Myslím si, že v tomhle ohledu je v České republice špatně nastavený systém a mělo by se to určitě změnit. Podle mého názoru se děti v dětských domovech nemají špatně. Kolikrát se mají lépe než v některých rodinách. Některé děti jsou v dětském domově pro to, že to rodiče finančně nezvládají. V tomhle ohledu by mělo být rodičům dovoleno, aby si je mohli z dětského domova opět vzít, pokud budou mít prostředky na jejich péči. Já bych to udělal tak, že když rodiče nemají do čtyř nebo pěti let věku dítěte o dítě opravdový zájem, tak už by na něj neměli mít právo. Samozřejmě dalším nedostatkem je to, že si homosexuálové nemůžou adoptovat děti.“

T: „Napadají tě ještě nějaké jiné nedostatky?“

KP: „Nic jiného mě už nenapadá.“

T: „Vnímáš systém náhradní rodinné péče v České republice jako diskriminující?“

KP: „Vnímám to jako diskriminaci. Homosexuálně orientovaní lidé v České republice jsou omezení ve všem. Komunismus je za námi a my tu žijeme stále jako za komunismu. Já třeba Prague Pride neuznávám, protože to není pochod za práva homosexuálů, ale je to cirkus. Já nebyť teplý, tak bych Prague Pride zakázal. Lidé nepochopili vůbec, o čem to je. Oni se chtějí jen ukázat, že jsou jiní. Ve světě je systém lepší než tady, a to ve všech směrech.“

T: „Víš, že byl podán návrh změny zákona, který by umožňoval to, že by si homosexuálové mohli osvojit dítě svého partnera?“

KP: „Jo, vím. Je to super, ale pochybuju, že tenhle zákon v České republice někdy projde. Kdyby bylo dítě zvyklé na svého nevlastního otce nebo matku, tak proč by mělo jít do cizího prostředí, kdyby jeho biologický rodič zemřel.“

T: „Podle toho, co jsi povídal na začátku, že vnímáš to, že si homosexuálové nemohou adoptovat děti, jako nedostatek v systému náhradní rodinné péče, usuzuji, že bys chtěl, aby bylo homosexuálům umožněno také osvojení z dětských domovů. Chápu to tak správně?“

KP: „Děti se nemají v dětském domově špatně, ale když je jim 18 let, tak se musí postavit na vlastní nohy. Podle mě by to mělo být homosexuálům umožněno, pokud se o dítě dokážou postarat. Zavedl bych ale to, že by si mohli adoptovat dítě jen, když spolu budou nějakou dobu žít.“

T: „Máš nějaké zkušenosti s výchovou dítěte?“

KP: „Ano, mám. Staral jsem se o svou sestru, když byla malá. Od svých třech let chodila do školky a mamka do práce, tak bylo potřeba sestru pohlídat a postarat se o ní. U nás chyběl táta, tak se dá říci, že jsem ho do určité míry nahrazoval.“

T: „O kolik let je tvoje sestra mladší?“

KP: „Teď jí bylo 11 let. Mě je 20 let. Je tedy o 9 let mladší.“

T: „Uvažoval jsi někdy nad tím, že bys vychovával dítě?“

KP: „Ano, ale na to musí být hodně věcí kolem. Partner, se kterým budu nějakou dobu, finance a další. Teď bych popravdě asi dítě nechtěl. Je mi 20 let, takže je možné, že za pět let budu říkat něco jiného.“

T: „A kdybys měl partnera, dokázal bys sis představit, že bys někdy v budoucnu vychovával dítě?“

KP: „Dokázal, ale ne teď ve 20 letech. Třeba ve 27 letech si to už dovedu představit, ale neříkám, že bych chtěl.“

T: „Takže si dokážeš představit, že bys vychovával v budoucnu dítě, ale nevíš, jestli bys ho chtěl.“

KP: „No. Teď bych ho určitě nechtěl, protože nemám přítele ani finance. Kdybych měl přítele a byl bych starší, tak si myslím, že bych o dítěti dokázal uvažovat. Kdybych měl ale za přítele milionáře a řekl by mi, že on bude vydělávat peníze a já se budu starat

o dítě, tak bych teď určitě nechtěl, i kdybych byl materiálně zabezpečený. Rád bych si ještě něco užil. “

T: „Takže hlavními faktory, které tě v tvém rozhodnutí ovlivňují a které ti do jisté míry brání v tom, abys vychovával dítě, jsou věk, finance a skutečnost, že nemáš přítele? Chápu to tak správně?“

KP: „Ano.“

T: „Existuje ještě něco jiného, co by ti bránilo vychovávat dítě?“

KP: „Tak určitě zákon, ale jinak nevím.“

T: „Když jsi říkal, že jsi nad výchovou dítěte už přemýšlel, tak kdy jsi nad tím začal uvažovat?“

KP: „Myslím si, že jsem o tom začal uvažovat, když mi začaly rodit kamarádky. To znamená nějaké dva roky.“

T: „Myslíš si, že bys roli rodiče zvládnul a že by ses o dítě dokázal postarat?“

KP: „Myslím si, že určitě jo.“

T: „A jakým bys byl podle tebe rodičem?“

KP: „To taky asi hlavně záleží na tom, jak se dítě chová, jestli pomáhá, jestli je hodné a podobně. Kdyby bylo dítě hodné, tak proč by měl být rodič přísný. Určitě bych ale dítě nějak nerozmazloval. Třeba bychom společně jezdili k moři nebo na hory, ale určitě bych dítě nerozmazloval ve smyslu, že bych mu koupil vše, co je aktuálně v módě. Teď budu hodně předbíhat, ale spíš bych chtěl aby dítě začalo chodit od 15 let na brigády a bylo trochu samostatné, než aby sedělo do 25 let doma s rodiči. To je právě hodně o výchově, ale i geny na tom mají svůj podíl.“

T: „A při výchově dítěte bys zaujímal spíše roli „matky“, nebo „otce“, jestli se to tak dá vůbec říct?“

KP: „Rozhodně bych byl spíše jako máma. Chodil bych s dítětem nakupovat a podobně.“

T: „Podporovali by tě přátelé, kdyby ses rozhodnul vzít si dítě do náhradní rodinné péče?“

KP: „Tak já nedám na názory ostatních. Tuhle otázku neřeším. Myslím si ale, že ti by byli v pohodě. Třeba by říkali, abychom si pořádně rozmysleli, jestli se dokážeme o někoho dalšího postarat, ale podporovali by nás.“

T: „A jak si myslíš, že by reagovali lidé ve tvém okolí na to, že by sis adoptoval dítě, pozitivně, nebo spíše negativně?“

KP: „Česká republika je v tomhle směru trochu omezená. Myslím si, že ve větších městech by to neřešili tak jako v menších městech, kde bydlím já. Pak jsou tu starší lidé ve věku 40 let a více, kteří byli vychováváni v komunismu, kdy to nebylo ještě v pořádku. Tak si myslím, že ti na to taky pohlíží jinak. Pak tu máme babičky a dědečky, kteří to už vůbec nechápu.“

T: „A jak by reagovalo na to, že si adoptuješ dítě, tvoje blízké okolí? Myslím tím tvoji rodinu. Jak by to vzala třeba tvoje mamka?“

KP: „Mamka by to vzala v pohodě. Tady hrají roli další faktory. Třeba to, jak dlouho už jsem s přítelem, který se dokáže postarat o rodinu. Nemělo by dojít k tomu, že si dva lidé řeknou, že si vezmou dítě, a za dva roky s ním zůstane jeden rodič sám.“

T: „A tvoje sestra ví, že jsi gay?“

KP: „Jelikož je mi 20 let a ještě jsem domů nepřivedl žádnou holku, tak si myslím, že to ví nebo minimálně něco tuší.“

T: „A jak si myslíš, že by zareagovala, kdyby sis našel přítele, se kterým by ses rozhodnul adoptovat dítě?“

KP: „Já si myslím, že tím, jak vyrůstá v prostředí, kde se homosexualita bere jako normální věc, tak by to vzala dobře. Děti, které žijí v takovém prostředí, berou homosexualitu také jako normální věc. Neberou to jako příklad do budoucna, ale jako něco, co je v pořádku.“

T: „Vidíš nějakou výhodu nebo nevýhodu v tom, že dítě vychovává homosexuální pár?“

KP: „Já si myslím, že každé dítě si to může přebrat trochu jinak. V dnešní době, kdy to ještě moc nefunguje, může být šikanované svými vrstevníky. Naopak výhodu vidím v tom, že homosexuálové dokážou vydělávat peníze a dítě by dostatečně materiálně zabezpečili. Je to hloupé, když to tak nazvu, ale homosexuálové berou peníze jako životní styl. Na druhou stranu musí být heterosexuální páry při adopci dítěte také finančně zajištěni. Já si myslím, že kolikrát se má adoptované dítě lépe, než když bydlí se svými biologickými rodiči.“

T: „Spatřuješ v tom ještě nějakou další výhodu nebo nevýhodu? Třeba jestli by to nějak působilo na psychický vývoj dítěte?“

KP: „Určitě bych se bál, aby dítě nebylo šikanováno nebo aby nemělo nějaký špatný příklad do budoucna, jelikož by nemělo výchovu od matky. Ale zase tu máme lidi, kteří vychovávají dítě sami. Ať je to žena nebo chlap. Jsou to samoživitelé a také to zvládají. Z dítěte vyrostе normální člověk.“

T: „A jakou formu náhradní rodinné péče bys preferoval?“

KP: „Já se v tom moc nevyznám.“

T: „Vybral by sis spíše osvojení, resp. adopci, kdy by se zpřetrhali veškeré vazby s původní rodinou dítěte, nebo bys zvolil spíše pěstounskou péči, kde by byly vztahy s biologickou rodinou zachovány?“

KP: „Já bych si adoptoval dítě. Když už se o někoho člověk stará, tak chce, aby byl jeho. Je to nelidské, když dítě vychovává dva nebo tři roky někdo jiný a pak se vrátí zpět ke svým biologickým rodičům, kde se dítě asi nikdy nebude mít nejlíp.“

Rozhovor s komunikačním partnerem E

T: „Ráda bych se tě zeptala na první otázku, zda spatřuješ v systému náhradní rodinné péče v České republice nějaké nedostatky nebo zda existuje něco co bys změnil. Zabýval ses touto problematikou někdy? Víš o tom něco?“

KP: „Nedostatek v systému náhradní rodinné péče vidím v tom, že adoptovat dítě mohou pouze heterosexuální páry. Myslím si, že by se to mělo změnit a že by to mělo být umožněno také homosexuálním párům. Určitě bych možnost adopce rozšířil.“

T: „Vidíš z celkového pohledu v systému náhradní rodinné péče nějaký problém? Mám tím na mysli hledisko, které se netýká pouze homosexuality. Nebo si myslíš, že je tento systém v pořádku?“

KP: „Zase tak moc o tom nevím a neznám žádnou rodinu, která by někoho adoptovala.“

T: „Myslíš si, že v systému náhradní rodinné péče existuje nějaká diskriminace vůči homosexuálně orientovaným osobám?“

KP: „Asi bych úplně neřekl, že to je vyloženě diskriminace. Je to přeci jen založené na tradičním modelu, který funguje nějakým způsobem po staletí. Takže mi to nepřipadá jako diskriminace.“

T: „Zaregistroval jsi, že na podzim minulého roku byl podán návrh změny zákona o registrovaném partnerství, který by povoloval homosexuálně orientovaným osobám osvojit si dítě svého partnera?“

KP: „Ano, to jsem zaregistroval.“

T: „A co si o tom myslíš?“

KP: „Přijde mi to celkem jako normální věc, protože přeci jen dítě tak jako tak v té rodině žije nějakou chvíli a člověk se o něho nějakým způsobem stará a věnuje mu svůj čas.“

T: „Takže tuto změnu uvítáš?“

KP: „No, jestli někdy proběhne, tak ano.“

T: „Myslíš si, že by mělo být homosexuálům umožněno osvojení dítěte také z dětského domova?“

KP: „Mě to přijde pořád jako lepší varianta, než aby zůstalo v dětském domově.“

T: „A myslíš si, že by mohla mít výchova homosexuálním párem na dítě nějaký negativní dopad, např. na jeho psychický vývoj?“

KP: „Myslím si, že spíše ne. Asi to může záležet na dítěti. Dá se to docela dobře zjistit právě už na těch dětech, které s homosexuálním párem žijí. Takových dětí je už docela dost a dá se na nich zjistit, jestli to má na ně nějaký negativní vliv, nebo ne. Myslím si, že tohle je ověřitelné a celkem spolehlivé.“

T: „Spatřuješ ve výchově homosexuálně orientovanými páry nějaké výhody nebo nevýhody?“

KP: „Nevýhoda může být v tom, že se ostatní děti mohou dítěti smát, protože ještě na to nejsou příliš zvyklé. Společnost na to není ještě úplně nachystaná, nebo alespoň generace současných rodičů. Na druhou stranu může taková zkušenost dítě posunout dál. Je spousta dětí, kterým se doted' někdo posmíval kvůli něčemu úplně jinému. Děti si najdou vždy něco, čím mohou nějak ublížit. Pozitivní může být to, že dítě bude vychované k větší toleranci a dá se předpokládat, že bude odolnější vůči nějakému posuzování, protože to bude mít v hlavě jinak srovnané. Myslím si ale, že nějaké úplně malé dítě to nebude vůbec řešit a nebude to pro něho žádný problém, dokud nepřijde do nějakého kolektivu, kde se to začne řešit.“

T: „Máš nějaké zkušenosti s výchovou dítěte?“

KP: „Ne.“

T: „Vůbec žádné? V rodině nemáte nějaké dítě, o které by ses staral nebo ho hlídal?“

KP: „V rodině mám akorát mladšího bratra. Ten je ale mladší jen o dva roky.“

T: „Uvažoval jsi někdy nad tím, že bys vychovával dítě?“

KP: „Asi ano.“

T: „A kdy jsi o tom začal uvažovat?“

KP: „Vážněji jsem se tím začal zabývat až ve chvíli, kdy jsem měl vážný vztah.“

T: „Takže bys chtěl v budoucnu vychovávat dítě?“

KP: „No, asi jo. Ted' se na to ještě necítím, ale rozhodně bych to nezavrhoval do budoucna.“

T: „A co si myslíš, že tě v tomto tvém názoru nejvíce ovlivňuje? Je to třeba přítel nebo rodina?“

KP: „Z toho pohledu, že zatím nechci vychovávat dítě, nebo z toho pohledu, že bych v budoucnu nejspíš chtěl vychovávat dítě?“

T: „Můžeš mi to rozebrat z obou dvou hledisek.“

KP: „Z toho hlediska, že bych jednou chtěl adoptovat dítě, mě nejvíce asi ovlivňuje partner a i to, že stárnu a začínám se usazovat. Na druhou stranu zatím nechci adoptovat dítě, protože jsem se ještě neusadil tak moc a nemám zajištěné živobytí natolik, abych to risknul. Ještě bych nedokázal zodpovědně zaručit, že všechno dokážu zajistit. Ještě nevydělávám tolik peněz, nemám tolik času a tak dále.“

T: „Takže by ti v péči o dítě bránil především nedostatek peněz a nedostatek volného času?“

KP: „Ano.“

T: „Můžu se zeptat, jak dlouho jste s přítelem spolu?“

KP: „Asi tak rok a čtvrt.“

T: „A co si o tom podle tebe myslí on? On by chtěl adoptovat dítě?“

KP: „Ano, chtěl.“

T: „Chtěl by už teď nebo až déle?“

KP: „Už teď by to plánoval, ale i jemu je jasné, že to ještě nejde.“

T: „Jak by na to, že byste vychovávali dítě, reagovala tvoje rodina?“

KP: „Já si myslím, že by jim to nevadilo.“

T: „Takže rodiče tvoji homosexuální orientaci přijali bez problémů?“

KP: „Ano. Úplně bez problémů.“

T: „A co si myslíš o tvém okolí? Jaký názor by měli lidé ve tvém okolí, např. přátelé, sousedé a podobně, na to, že by sis vzal dítě do náhradní rodinné péče?“

KP: „*Já na tohle nemám moc negativních reakcí. Mám spíše samé pozitivní zkušenosti. Takže si nemyslím, že by v tom byl nějaký větší problém.*“

T: „*Dokážeš si vůbec představit, jakým bys byl rodičem?*“

KP: „*No, asi jak v čem.*“

T: „*Myslíš si, že bys roli rodiče zvládnul?*“

KP: „*Těžko říct. Asi nikdo nemůže říct, jaký jednou bude rodič.*“

T: „*Jak byste si rozdělili s přítelem rodičovské role? Kdo by zastával roli „matky“ a kdo by zastával roli „otce“? Kdo by třeba zůstal s dítětem doma a kdo by vydělával peníze?*“

KP: „*Já bych byl asi ten, kdo by vydělával peníze, a přítel by se staral o dítě a o domácnost.*“

T: „*A kdyby sis mohl vybrat formu náhradní rodinné péče, tak jakou formu bys sis zvolil? Existují dvě nejznámější formy, a to osvojení čili adopce a pěstounská péče, tak jakou by sis vybral?*“

KP: „*Tak v tom případě mi je určitě sympatičtější adopce. Mě se pěstounská péče moc nelíbí z toho důvodu, že se to dá ukončit.*“

T: „*Takže bys chtěl, aby dítě bylo tvoje a aby se na tom už nedalo nic změnit?*“

KP: „*Ano. Aby mi ho zkrátka nemohl nikdo sebrat.*“

Rozhovor s komunikačním partnerem F

T: „*Spatřuješ v systému náhradní rodinné péče v České republice nějaké nedostatky nebo existuje něco, co bys změnil?*“

KP: „*Konkrétní informace o systému náhradní rodinné péče jsem si nikdy nezjišťoval, ale z osobního pohledu mi trochu vadí způsob výběru náhradních rodičů. Konkrétně nemožnost adoptování homosexuálními páry. Když to vezmu z trochu jiného úhlu pohledu, tak lesbický pár je schopný si dítě pořídit umělým oplodněním. Což gay pár*“

může také, ale v tomto případě je zde spousta problémů, jak morálních, tak i pak třeba mateřské pouto mezi matkou a dítětem a jeho přetržení, když matka odevzdá dítě gay páru. V dnešní době je potřeba dítě zabezpečit jak po stránce finanční, tak i citové a nevidím žádný problém v těchto věcech ze strany homosexuálů. Navíc, když trochu zobecním homosexuální komunitu a hlavně gay komunitu, tak gayové jsou často i finančně zabezpečenější, protože nemusí obstarávat rodinu. Trochu mi vadí i dnešní názor většiny lidí na vychovávání dětí homosexuálními páry, ohledně "normální rodiny" alias muž a žena, následně možná šikana dítěte ze strany dalších lidí.“

T: „Takže nedostatek vidíš v tom, že si homosexuálové nemohou vzít dítě do náhradní rodinné péče? Je ještě něco, co bys změnil? Nemusí to být ani ve vztahu k homosexualitě.“

KP: „Popravdě neviděl bych to ani jako nedostatek, ale spíše takovou spekulativní otázku. Jak nad tím tak přemýšlím, tak mě nic dalšího konkrétního nenapadá. Nevím přesně jak výběrový proces funguje. I když jedna věc mě napadá, a to případné přehazování dítěte z rodiny do rodiny, když nastanou nějaké problémy. Chápu, že problémy se ne vždy dají předvídat, ale je to blbý vůči tomu dítěti, které je poté dle mého názoru poznamenáno těmito přesuny. Také jsem si ale vědom toho, že se jedná již o komplexnější problém, který nebude mít snadného řešení, ale myslím si, že když se tyto příklady stávají, tak by bylo dobré vědět, jak je možné, že problémové rodiny mohou dítě získat. Je možné, že to sociální pracovník nebo sociální pracovníce nepoznala, protože se rodina mohla přetvařovat a hrát spokojenou rodinu, ale když je problém přidělit dítě homosexuálnímu páru z mnoha důvodů, tak proč se nemohou upravit podmínky tak, aby se dítě dostalo do dle dnešního názoru „vhodné“ rodiny, která dá dítěti vše, co ke svému vývinu a životu potřebuje.“

T: „Ještě jsem se chtěla zeptat, jestli vnímáš systém náhradní rodinné péče jako diskriminující vůči homosexuálům.“

KP: „Popravdě na jednu stranu ano, na druhou ne. Ano z důvodu, že jsou zde i homosexuální páry, které by byly vhodné pro adopci, rozumně přemýšlející, schopny vytvořit dobré prostředí pro dítě, zajistit ho finančně a celkově se o něj dobře postarat.“

Dále mi přijdou diskriminační názory, o kterých jsem hovořil před chvílí, a to názor na „normální“ rodinu alias muž a žena a poté možná diskriminace adoptovaného dítěte jinými dětmi, se kterými přijde do styku. Ohledně „normální“ rodiny mi přijde velice spekulativní pojetí rodiny „muž a žena“ jako normální, a to z důvodu, že při výchově dítěte by mělo jít o vytvoření správného prostředí pro správný vývoj dítěte, a to jak mentální, tak sociální. Je pravda, že v tomto momentě je i spekulativní správný sociální vývoj dítěte v homosexuální rodině. Ale myslím si, že to celé je jen na názoru ostatních lidí. Pokud bude všem řečeno, že homosexuální rodiče jsou špatní, tak bude spousta těch, kteří tomu uvěří a budou se tím řídit, aniž by znali konkrétní případy homosexuálních rodin. To, jací jsou v běžném životě, jak se chovají, jak vystupují. Buďme k sobě upřímní, ale stále je zde spousta homosexuálů, kteří se ke své orientaci nepřiznali a dokud tak neučiní, tak to na nich ani není poznat a okolí k nim přistupuje jako k „heterosexuálům“. Ze sociálního a psychologického hlediska je to celé jen na tom, co si jako společnost vsugerujeme, co je dobré a co je špatné. Viděl jsem i několik videí s homosexuálními rodinami a i rozhovory s dětmi a nepřišly mi v žádném případě nijak afektované tím, že by se o ně staral homosexuální pár. Dále ohledně šikany dítěte bych řekl, že není problém v dítěti vychovávaném homosexuály, ale naopak v dětech, respektive v rodičích dětí, kteří adoptované dítě šikanují, protože jsou ovlivněny omezeností a stupiditou svých rodičů, a i v okolí, které toto neakceptuje. Sám za sebe, jakožto homosexuála, mohu říct, že mám spousty přátel, kteří mě respektují, ví jaký jsem a ví, že to, že jsem homosexuál, nemění nic na mé osobnosti ve smyslu „normálního“ fungování pro společnost. Zmínil jsem, že na jednu stranu mi náhradní rodinná péče vůči homosexuálům nepřijde diskriminující. Popravdě neřekl bych přímo, že mi to nevadí, ale spíše bych to upřesnil, že jsem si vědom skutečností, kvůli kterým homosexuálové adoptovat nemohou. Osobně znám homosexuály a konkrétně gaye, kteří by vážně hodni adopce nebyli. Jedná se dle mého názoru o typy, které by povolení adopce braly jako výzvu plivnout heterosexuálům do tváře, a tím ještě více prohloubit propast mezi heterosexuální rodinou a homosexuální rodinou a v pohledu na celé téma. Osobně si myslím, že jsou zde homosexuálové, kteří se snaží zviditelnit přes to, že jsou „jiní“ alias homosexuálové. U těchto typů mám pocit, jak kdyby ze sebe dělaly chudinky

lidstva a stavěly to na odiv světu. Tohoto osobně nejsem zastáncem a nelíbí se mi to, abychom se vyhraňovali sociálně. Myslím si, že homosexuálové a heterosexuálové by sociálně neměli být rozdílní. Vždyť vykonáváme stejné práce, chodíme do stejných škol, jíme stejné jídlo, mluvíme stejnou řečí a děláme spousty dalších věcí, respektive všechny, jako heterosexuálové. Jediné rozdíly jsou v tom, že spíme a máme za partnery osoby stejného pohlaví. Proto kdybych měl shrnout důvod proč chápu důvody proti adopci homosexuály, tak bych řekl, že adopce by měla být o dobro pro dítě a ne o zlepšení si image ve společnosti, popřípadě vychloubáním se opozici tím, že by homosexuálové mohli adoptovat. Dobro dítěte a také jakožto budoucnosti lidstva by mělo být prioritní. Takže bych vlastně poupravil svou prvotní odpověď, že ano, vnímám nemožnost adopce homosexuály jako diskriminující, ale chápu určité důvody, proč ne. Ovšem jsou ale hodně zobecňovány a bylo by příhodné tuto otázku řádně prodiskutovat a dojít ke kompromisnějším řešením.“

T: „Zaregistroval jsi, že na podzim minulého roku byl podán návrh změny zákona o registrovaném partnerství, který by umožňoval homosexuálně orientovaným osobám osvojení dítěte svého partnera? Co si o tom myslíš?“

KP: „Ano zaregistroval. Nejsem si úplně jistý, ale myslím si, že se stále k tomu návrhu nijak nevyjádřili. Jinak si myslím, že je to velice dobrý počín, a budu velice rád, když se toto téma posune dál. Když už ne v případě dané adopce, tak alespoň v chápání dnešní české společnosti, obecně vzato, že homosexuálové nejsou žádná spodina lidstva, která by se nemohla o dítě postarat. S přítelem jsme toto téma několikrát řešili a byli bychom rádi, kdybychom si jednou mohli adoptovat dítě, a proto bychom byli rádi, kdyby tento zákon v budoucnu prošel a změnila se i mentalita a pohled lidí na celý problém vychovávání dítěte.“

T: „A můžu se zeptat, jak dlouho už jste s přítelem spolu?“

KP: „V těchto dnech je to rok. Jsem si vědom toho, že to není moc, ale také neplánujeme adoptovat dítě během následujících pár dní.“

T: „Kdy jsi nad výchovou dítěte začal přemýšlet? Bylo to, až když jsi poznal přítele?“

KP: „Ohledně výchovy dítěte je to ve mě již dlouho, ještě před přítelem. Popravdě bych rád měl vlastní dítě, ale jsem si vědom aspektů tohoto činu. Jak jsem říkal již dříve, jsem si vědom mateřského pouta mezi matkou a dítětem a jeho možného přetržení. I kdyby se nachomýtla příležitost pořídit si dítě s lesbickým párem, tak i tak jsem si vědom komplikací a možností, které mohou nastat, ale ve výsledku je tak 50/50, jestli by pro dítě bylo vytvořené dobré prostředí, či špatné při sdílené péči o dítě dvěma homosexuálními páry, gay a lesbickým párem. Co si budeme povídat, je ve mě zakořeněný takový ten popud lidstva předat svůj genom dál, proto jsem spíše začal přemýšlet nad myšlenkou darování spermatu a případně, když to bude možné, nad myšlenkou adopce s přítelem. Co se darování spermatu týče, tak by to s největší pravděpodobností bylo až se souhlasem přítele. Nechci toto dělat za jeho zády. On o tomto mém rozhodnutí ví, ale zatím jsem této myšlence nevěnoval tolik času a možností, ale určitě není zavržená.“

T: „Myslíš si, že bys roli rodiče zvládnul? Dokážeš si představit, jakým bys byl rodičem?“

KP: „No, rozhodně si netroufám říct, že to bude lehké, ale rozhodně jsem připraven se s tím poprat a udělat vše pro to, abych mohl zajistit dítěti to nejlepší možné, co bude v mých silách. Popravdě si to dokážu celkem představit. Myslím si, že to by mohl asi každý. Jsme totiž ovlivňováni vlastní výchovou. Ta má byla poněkud striktnější, ale troufám si říct, že díky té výchově jsem se dostal tam, kde jsem. Nechci tím říct, že bych byl ryze striktní rodič. To rozhodně ne, ale jsem si vědom toho, že je potřeba, aby se dítě naučilo přijímat následky za své činy. To znamená, když udělá něco špatně, tak aby vědělo, že je to špatně, a příště se obdobné či stejné situaci dokázalo vyhnout, respektive vyřešit ji tak, aby to nebylo špatně, a zároveň umět dítě pochválit a „odměnit“ za správná rozhodnutí a správné činy. Také podporovat jeho osobní rozvoj, což je důležité u každého z nás, tak, aby měl co nejvíce příležitostí poznat, kým vlastně je. Ještě mě napadá jedna věc ohledně představy, jakým bych byl rodičem. Rozhodně bych rád poskytl dítěti v průběhu času možnost získat při pohledu na svět, společnost a tak dále jistý druh relativismu ohledně toho, co je dobré a co je špatné a jestli jsou jisté konvence správné či ne, a také ho naučit myslet v tomto duchu, aby se naučil přemýšlet

nad věcmi a skutečnostmi jak z pohledu globálního, resp. sociálního, tak i vlastního. Což si myslím, že jako homosexuální rodič bych byl na toto vhodným kandidátem, protože tím, že bych se vlastně homosexuálním rodičem stal, byl bych krásným příkladem toho, aby si dítě mohlo samo posoudit relativitu dobrého vztahu ze strany homosexuálů. A i tak jako homosexuál jsem musel čelit nespočetně krát vlastnímu rozjímání nad společností, vlastní homosexualitou a vůbec pohledem na svět. Jestli chci být chudinka, která se bude litovat do konce svého života za to, že je homosexuál, nebo jestli se s tím popere a bude žít. Sám jsem si zvolil druhou variantu a troufám si říct, že se mi to daří. Jsem spokojený sám se sebou. Mám fajn rodinu, která po dlouhé době pochopila, že má homosexualita nebyla výběr, a začali mě respektovat. Mám parádního přítele, na kterého nedám dopustit, a i má rodina ho má ráda.“

T: Máš už nějaké zkušenosti s výchovou dítěte? Máte třeba nějaké dítě v rodině?“

KP: „Dá se říct, že mám již nějaké zkušenosti. Mám mladšího brácha, takže jsem častokrát na něho musel dávat pozor. Je pravda, že teď jsme již starší a už tomu tak není, ale mám i mnohem mladší bratrance a sestřenice, takže se dá říct, že jsem si prošel kontaktem s dětmi všech věkových kategorií, jak s novorozeňaty, batolaty, posléze s dětmi v předškolním a školním věku, tak s dospívajícími.“

T: „Měl bys podporu od rodiny, kdybyste se s přítelem rozhodli pečovat o dítě?“

KP: „Troufám si říct, že ano. Mamka neskutečně touží po vnoučatech a tatka také, takže si myslím, že by podpora byla jistá. Ale popravdě jsem toto téma s nimi zatím nikdy neřešil. Ale vzhledem k tomu, jak je znám a jaké s nimi mám zkušenosti, si troufám říct, že by byli oporou.“

T: „Ty jsi říkal, že by tvůj přítel chtěl v budoucnu vychovávat dítě, že ano?“

KP: „Ano, přítel by byl velice rád. Několikrát jsme toto téma řešili a častokrát i sám začne mluvit o tom, že by byl rád, kdybychom jednou adoptovali dítě a samozřejmě se o něj i starali.“

T: „A jakou formu náhradní rodinné péče byste preferovali?“

KP: „Co konkrétního máš na mysli?“

T: „Jestli například osvojení čili adopci nebo pěstounskou péči.“

KP: „Ach tak. Sám za sebe mohu říct, že osvojení, ale troufám si říct, že přítel to samé. Až takhle do hloubky jsme totiž problém adopce zatím neřešili, protože to zatím není moc aktuální téma. Pokud by ale osvojení nebylo možné, tak bychom velice rádi poskytovali alespoň pěstounskou péči či jiný druh pomoci. Alespoň tak, abychom mohli dětem dopřát vzdělání, které je dle mého názoru v dnešní době velice důležitý a zároveň podceňovaný artikl. Myšleno tak, že sice dnes téměř každý studuje, ale málo kdo umí své znalosti vhodně použít, proto bych rád pomáhal dětem tak, aby byly schopny své znalosti použít, ať již budou jakékoliv úrovně.“

T: „A dokážeš si představit, jak byste si s přítelem rozdělili rodičovské role? Kdo by chodil do práce a kdo by zůstal s dítětem doma a staral se o domácnost, pokud by šlo o malé dítě?“

KP: „Popravdě toto je velice komplexní otázka, jejíž odpověď záleží na spoustě faktorů. Troufám si ale říci, že ten z nás, který by měl lukrativnější práci čili vyšší výdělek, by pracoval a ten druhý by se staral o dítě v době absence druhého partnera. Ovšem prioritně bych se snažil uzpůsobit si práci a domluvit si to v ní tak, abych byl schopen jak pracovat, tak se starat o dítě. Jinak co se týká rolí, rozhodně bych nechtěl, abychom si nějak násilně rozdělovali role „táty a mámy“. Chtěl bych, aby to bylo přirozené rozhodnutí a dítě pochopilo, že sice nemá mámu a tátu, ale dva táty. S tím, že bych chtěl, aby bylo dopřáno dítěti vše, co potřebuje ke správnému vývoji, tudíž i ženskou stránku. Navíc co si budeme povídat, každý homosexuál má v sobě něco z druhého pohlaví, někdo více, někdo méně.“

T: „A myslíš si, že by dítěti ženská stránka chyběla?“

KP: „Co se týče absence druhého pohlaví, tak ta nikdy nebude chybět, protože v mé rodině je spousta žen. Takže i kdyby nebyla zprostředkována přímo mnou či přítelem, tak prostřednictvím rodiny a přátel a také okolím, se kterým se dítě v průběhu vývoje bude setkávat, bude tato stránka doplněna. Nevěřím tomu, že by dítě bylo jakkoliv ochuzeno o kontakt s druhým pohlavím v homosexuální rodině. Vždy se s nimi setká v běžném životě.“

T: „A jak si myslíš, že by reagovalo tvé okolí na to, že vychováváš dítě?“

KP: „Zajímavá otázka, na kterou popravdě nevím hned odpověď. Jednalo by se spíše o domněnky, ale myslím si, že lidé, co mě znají, nebudou mít nic proti tomu, jak by tomu bylo u lidí, kteří mě neznají. Tak to je již spekulativnější. Když to zobecním, tak mohou nastat tři varianty. Buď budou souhlasit, nebo nebudou, anebo jim to bude jedno. Což si myslím, že asi třetí varianta bude možná nejčastější v dnešní době. Přijde mi totiž, že ve většině případů je lidem jedno, co dělají druzí, pokud se jich to přímo netýká.“

T: „Vnímáš ve výchově dítěte homosexuálními páry nějaké výhody nebo nevýhody?“

KP: „Jako nevýhodu bych určitě zmínil převládající názor lidí, že adopce homosexuály je špatná, a hází proto klacky pod nohy homosexuálním párům, ať v podobě snah o neuzákonění adopce homosexuálními páry, anebo jen rozšiřováním fám o špatnosti výchovy homosexuály ve společnosti. Vymyslet nějaké výhody je těžké. Myslím si, že výhodou by mohl být nárůst rodin, kam by děti bez rodiny mohly jít. Také trochu jiný pohled na svět a společnost, než jaký by získaly od dnešní „normální“ rodiny. Ovšem toto ne vždy může nastat. Spíše si myslím, že co se pohledu na svět a společnost týče, tak to je velice relativní a záleží to na spoustě věcí. Je sice pravda, že v rámci snahy o uzákonění adopce homosexuálními páry by z lidí, kteří sdílí tento názor měly výhody létat jak z roztrženého pytle, ale já osobně zastávám ten názor, že by zde neměly být až takové výhody. Naopak by mělo být na homosexuální rodičovství pohlíženo jako na rovné heterosexuálnímu rodičovství. S čímž souvisí i to, že by se negativita alias nevýhody měly postupně odstranit, tak aby se skutečně jednalo o stejnou úroveň péče o dítě.“

T: „A bránilo by ti něco v tom, abys vychovával dítě?“

KP: „No momentálně by mi bránilo mé studium, ale co se týká pak momentu, kdy bych mohl adoptovat, tak to ti jen tak neřeknu. Záleželo by na situaci. Jistě se najdou nějaké problémy, nic není bez problémů, ale tak proto by bylo třeba se s těmi problémy poprat a překonat je.“

Obecně si ale myslím, že skutečnými problémy, které ti brání vychovávat dítě pořádně jsou finance a čas a to už pak záleží čistě na lidech, jak si to uzpůsobí.

Rozhovor s komunikačním partnerem G

T: „*Já bych začala otázkou, jestli vidíš v systému náhradní rodinné péče v České republice nějaké nedostatky nebo jestli je něco, co bys změnil?*“

KP: „*Já osobně jsem se tímto problémem nikdy nějak extra nezabýval.*“

T: „*Takže žádné nedostatky v systému náhradní rodinné péče v České republice neshledáváš?*“

KP: „*Jelikož o tom příliš nevím a žádné informace jsem si o tom nesháněl, tak mě nic nenapadá.*“

T: „*Myslíš si, že systém náhradní rodinné péče v České republice diskriminuje osoby s homosexuální orientací?*“

KP: „*Já bych to spíše řekl takovým způsobem, že ne vyloženě diskriminuje, jelikož já mám docela vyhraněný názor na adoptování dětí a vůbec na náhradní rodinnou péči u homosexuálů. Myslím si, že homosexuálové nejsou spíše pochopení, i když z druhé stránky, co se týče náhradní rodinné péče u homosexuálních párů, tak pro to nějak nejsem. Myslím si, že o diskriminaci jako takovou asi nejde. Spíše by homosexuální páry měly prokázat, že jsou schopny toho samého, co klasické rodiny.*“

T: „*A zaregistroval jsi, že na podzim minulého roku se projednával návrh změny zákona o registrovaném partnerství, který by povoloval jedincům s homosexuální orientací osvojení dítěte svého partnera?*“

KP: „*Zaregistroval jsem to, ale nějak jsem tomu nevěnoval pozornost.*“

T: „*A co si o tom myslíš? Jsi pro schválení změny tohoto zákona?*“

KP: „*Můj názor je takový rozdvojený. Z jedné strany jsem pro to, aby si homosexuálové mohli adoptovat dítě, a to z toho důvodu, že je pořád lepší, když bude dítě vyrůstat s někým v rodině než v nějakém ústavu. Ale zase z druhé strany si myslím, že homosexuální pár nedokáže dát dítěti to, co klasická rodina. Já bych asi chtěl, aby se schválila změna zákona, ale na druhou stranu bych homosexuálním párům nasadil*

docela velkou laťku při tom, když si budou pořizovat dítě. Aby měli prostě kruté podmínky na to, aby dokázali, že jsou dobrými rodiči.“

T: *„Co přesně máš na mysli tím, že by homosexuální pár nedokázal dát dítěti to, co mu poskytuje heterosexuální rodina?“*

KP: *„Myslím si prostě, že by se o něho nedokázali tak dobře postarat a nebyli by tak dobří rodiče.“*

T: *„Jak jsi před chvílí říkal, že si myslíš, že je lepší, aby dítě vyrůstalo s homosexuálním párem, než aby vyrůstalo v dětském domově, tak si tedy myslíš, že by měla být homosexuálům umožněna také adopce dětí z dětského domova?“*

KP: *„No, je to takové 60/40. 60 je spíše pro ano, protože vyrůstat v ústavu je pro děti hrozné. Vždy je lepší, když bude dítě vyrůstat s někým.“*

T: *„Máš nějaké zkušenosti s výchovou dítěte?“*

KP: *„S dětmi zkušenosti vůbec nemám.“*

T: *„A chtěl bys vychovávat dítě?“*

KP: *„Těžko říct. Jak člověk stárne, tak možná i jo, aby dítěti člověk něco předal, ale nevím.“*

T: *„Dokážeš si představit, jakým bys byl rodičem?“*

KP: *„To je těžká otázka. Nevím, jestli bych se uměl o dítě postarat.“*

T: *„Je něco, co by ti teď bránilo vychovávat dítě?“*

KP: *„Vyloženě asi ne. Spíše asi obava, jestli bych to všechno zvládal. Jak z pracovní stránky, tak i co se týká věnování se rodině. Bránilo by mi zkrátka to, že nevím, jestli bych roli rodiče zvládnul. Já ne, že bych nechtěl, ale já si nejsem jistý, jestli jsem schopen vychovávat dítě. Dítěti bych dal, co bych mu na očích viděl, ale nevím, jestli jsem schopen vychovávat dítě v páru. Kdyby to bylo jen na mě, že si dítě vezmu a budu ho vychovávat, tak bych do toho asi šel, protože tam by byl jen jeden názor. Jelikož se ale s přítelem v názorech často rozcházíme, tak si myslím, že bychom se navzájem dohadovali. Ale asi bychom to možná i zvládli.“*

T: „A jak si myslíš, že by tvoje okolí reagovalo na to, že bys vychovával dítě?“

KP: „Myslím si, že lidé, kteří mě znají, by mě podpořili, a lidé, kteří mě neznají a nevědí o mé orientaci, by v tom možná mohli vidět nějaký problém.“

T: „Jak by se k tomu, že bys vychovával dítě, stavěla tvoje rodina?“

KP: „S rodiči se nebavím už 16 let, takže to bych vůbec neřešil.“

T: „A jak se staví k výchově dítěte tvůj přítel?“

KP: „Myslím si, že on by chtěl jednou dítě.“

T: „Jakou formu náhradní rodinné péče by sis zvolil? Myslím tím, jestli třeba osvojení čili adopci nebo pěstounskou péči.“

KP: „Spíše osvojení.“

T: „Z jakého důvodu by sis vybral osvojení?“

KP: „Tak osvojením by bylo dítě naše.“

T: „Dokážeš si představit, jak byste si rozdělili s přítelem rodičovské role?“

KP: „Přítel by byl jasná máma.“

T: „Vidíš nějaké výhody nebo nevýhody ve výchově homosexuálně orientovanými osobami?“

KP: „Myslím si, že když je dítě malé, tak se přizpůsobí adoptivním rodičům, ať homosexuálům nebo heterosexuálům, ale když se dostane do určitého věku 13 až 15 let, tak by se mohl vyskytnout problém. Je prostě na dítěti, jestli to vezme, nebo ne. Kdyby ale nevzalo to, že jsme homosexuálové, tak by to určitě zamrzelo.“

T: „A vidíš v tom, že by dítě bylo vychováváno homosexuálním párem, nějaké výhody?“

KP: „Jediná výhoda je ta, že by se ulehčilo státnímu systému. Stát by se nemusel starat o dítě. O dítě by se postarali dva lidé. Dítě by tedy nemuselo vyrůstat v dětském domově. To je jediná výhoda, kterou v tom vidím.“

Rozhovor s komunikačním partnerem H

T: „Spatřuješ nějaké nedostatky v systému náhradní rodinné péče v České republice?“

KP: „Já jsem si o tom nikdy nic nezjišťoval. Kdybychom se s přítelem rozhodli pro dítě a zákony by povolily adopci homosexuálními páry, tak bych si určitě začal něco zjišťovat. Jedině mě napadá to, že zákony nepovolují homosexuálům adopci dítěte.“

T: „Není tedy nic, co bys na systému náhradní rodinné péče v České republice změnil?“

KP: „Nic mě nenapadá.“

T: „Víš o tom, že na podzim minulého roku byl podán návrh změny zákona o registrovaném partnerství, který by homosexuálně orientovaným jedincům umožňoval osvojení neboli adopci dítěte svého partnera?“

KP: „Ano, slyšel jsem o tom.“

T: „A co si o tom myslíš?“

KP: „Myslím si, že je to dobře. Já bych určitě chtěl, aby bylo homosexuálům povoleno také to, aby si mohli adoptovat dítě z dětského domova, ale rozhodně na to musí být dva. Nesmí na to být jeden. To za prvé. Za druhé bych to povolil za určitých podmínek. Třeba za podmínky, aby spolu žili minimálně dva roky, a až by se navzájem poznali, tak bych jim to teprve povolil.“

T: „Vnímáš systém náhradní rodinné péče v České republice jako diskriminující?“

KP: „Ano, vnímám.“

T: „Chtěl bys vychovávat děti?“

KP: „Ano. Jednou bych určitě chtěl.“

T: „Kdy jsi začal uvažovat nad tím, že bys vychovával dítě?“

KP: „Asi až když jsem začal chodit se svým současným přítelem.“

T: „Kdyby sis mohl vybrat formu náhradní rodinné péče, tak jakou by sis spíše zvolil? Mám tím na mysli, jestli třeba osvojení čili adopci nebo pěstounskou péči.“

KP: „Adopci.“

T: „Z jakého důvodu by sis vybral tuto formu?“

KP: „Já bych si chtěl vzít nějaké dítě od malička. Kdybychom si vzali s přítelem nějaké starší dítě, tak by byl pro něho asi šok, že jsme homosexuálové. Takže radši bych chtěl dítě vychovávat od malička.“

T: „A jak se k výchově dítěte staví tvůj přítel?“

KP: „Nevím, jestli by chtěl vychovávat dítě, a ani si nejsem jistý, jestli by byl pro dítě dobrým rodičem.“

T: „A ty si myslíš, že bys byl dobrým rodičem?“

KP: „Já si myslím, že jo. Myslím si, že bych byl dobrý rodič, protože jsem se staral o dva malé kluky mé sestry. Byl jsem u nich od jejich narození, takže bych výchovu dětí zvládnul.“

T: „Myslíš si, že bys dokázal dát dítěti vše, co potřebuje, a že bys byl dobrý rodič?“

KP: „Ano. S těmi zkušenostmi, co mám, tak ano.“

T: „Co tě nejvíce ovlivňuje v tom, že bys chtěl vychovávat dítě?“

KP: „Já si myslím, že jak má matka touhy po dítěti, tak to mám takhle i já. Děti mám rád, ať jsou malé nebo velké.“

T: „Mohu se zeptat, jak dlouho žiješ s přítelem?“

KP: „Ted' nedávno to bylo rok.“

T: „A dokážeš si představit, jak byste si rozdělili rodičovské role?“

KP: „Já bych byl spíše taková máma.“

T: „Vidíš nějaké výhody nebo nevýhody ve výchově homosexuálně orientovanými osobami?“

KP: „Nevýhoda určitě je, že když bude dítě starší, tak nás nemusí brát, ale to záleží na každém dítěti, jestli to pochopí nebo ne.“

T: „A napadají tě nějaké výhody?“

KP: „Zrovna mě nic nenapadá.“

T: „Bránilo by ti něco vychovávat dítě?“

KP: „Tak určitě by mi bránila jedna věc, a to práce. Já pracuju od rána do večera a dítě potřebuje neustálou péči.“

T: „Jak si myslíš, že by tvé okolí reagovalo na to, že bys vychovával dítě?“

KP: „U lidí, které neznám, by mi to bylo jedno. Ať si říkají co chtějí. Moji známí, kteří mě znají takového, jaký jsem, by mi byli oporou.“

T: „Takže tvoji přátelé a známí by to chápali a podpořili by tě?“

KP: „Ano.“

T: „A máš podporu také od rodiny? Rodina přijala tvoji homosexuální orientaci?“

KP: „Tak oni o tom nevěděli do té doby, než jsem se přestěhoval do Prahy. Otec se s tím nakonec smířil, ale bylo to pro něho strašně těžké. Moje sestra to brala tak, že jsem její bratr a že mám svůj život, tak ať si dělám, co chci.“

T: „A kdyby ses teď rozhodnul, že budeš vychovávat dítě, myslíš si, že by tě v tom spíše podporovali?“

KP: „Otec určitě ne. Sestra jo.“